

RAPPORT

Svenska konsumtionslån

20 december 2022

Innehåll

Sammanfattning	3
Marknaden för konsumtionslån	5
Kartläggning av konsumtionslån	11
Långgivarnas kreditprövningar	17
Vissa långgivare tar inte in uppgifter om befintliga lån	18
Lägre andel med mer omfattande KALP-beräkning över tid	20
De som tar stora lån har ofta högre inkomst	23
Små lån har ofta hög ränta	33
Betalningsproblem och skulduppbyggnad	42
Tidiga betalningsproblem	42
Tecken på skulduppbyggnad	47
Betalningar som blir lån	52
Alla grupper av låntagare använder fakturor samt kort- och kontokrediter ..	58
Lånetyperna belastar låntagarens ekonomi på olika sätt	59
Vanligare med inkassokrav bland kostnadsbärande fakturor	61
Låntagare med underskott vid olika ekonomiska scenarier	65

Sammanfattning

Svenska hushåll lånar i hög utsträckning till bostadsköp. Men lån finansierar även delar av deras konsumtion. Konsumtionslånen har vuxit snabbt de senaste åren. Räknat i kronor består den största andelen av blancolån, det vill säga lån utan säkerhet. Sett till antalet är fakturor vanligast. Det visar Finansinspektionens (FI) kartläggning av nya konsumtionslån med data från 2021. Ett av FI:s uppdrag är att verka för ett högt skydd för konsumenter på de finansiella marknaderna och därför kartlägger vi konsumtionslånen varje år.

Precis som tidigare år står höginkomsttagare för en stor andel av de större lånen, och deras andel har ökat över tid. Men nästan 5 procent av låntagarna med ett nytt lån på över 100 000 kronor hade en inkomst under 15 000 kronor i månaden efter skatt. Lånebetalningarnas andel av inkomsten var lägre 2021 än vid tidigare kartläggningar och det är en positiv utveckling. Men låntagare med lägre inkomster betalade mer i räntor och amorteringar i förhållande till sin disponibla inkomst.

Andelen låntagare som har fått inkassokrav från blancolån är relativt konstant över tid. Men det är stora skillnader mellan olika typer av långgivare. En av sex bland de som tog ett blancolån hos ett konsumentkreditinstitut fick ett inkassokrav inom åtta månader. Det kan jämföras med 0,3 procent av storbankernas låntagare

Fakturor samt kort- och kontokrediter är i första hand olika sätt att betala för varor och tjänster. Men om de inte betalas i tid innebär det extra kostnader och då betraktar vi dem som lån. Sammantaget får drygt 6 procent av låntagarna, med lån som har sitt ursprung i en betalning, inkassokrav kort efter att de har tagit det nya lånet. Störst är andelarna bland unga låntagare och låntagare med låg inkomst. Andelen konsumenter med inkassokrav på fakturan i kartläggningen var 6 gånger högre bland de som hade ett inkassoärende just innan de tog den nya fakturan. Det visar att det är viktigt att långgivaren tar hänsyn till information om tidigare betalningsproblem.

Närmare var femte av de som tog ett nytt blancolån hade underskott i en levnadskostnadsberäkning. Det tyder på att långgivarnas kreditprovning alltför ofta är bristfällig. Konsumentkreditinstitut och nischbanker använder ofta begränsad information i sina kreditprovningar, och det är de här långgivarna som har störst andel kunder som får betalningsproblem.

Den ekonomiska utvecklingen kan komma att ställa större krav på låntagarnas återbetalningsförmåga. Våra beräkningar, som vi baserar på Riksbankens prognoser för inflation och reporänta, visar att andelen låntagare med underskott ökar från nuvarande 19 procent till 28 procent 2023. Om inflationen biter sig fast på dagens nivå och Riksbanken höjer räntan snabbare än enligt sitt huvudscenario får nästan 35 procent av låntagarna underskott.

FI:s kartläggning visar att vissa långgivare samlar in uppgifter om befintliga lån i större utsträckning än tidigare. Men över lag är det fortfarande relativt vanligt att långgivarna inte begär in uppgifter om befintliga lån. Det är också avgörande hur långgivarna använder den insamlade informationen. Kreditprövningarnas omfattning tycks generellt sett ha minskat de senaste åren.

Marknaden för konsumtionslån

Utlåningen växte långsammare 2022 än de senaste åren. Det gäller såväl bolån som konsumtionslån. Några förklaringar till detta är högre räntor och försämrat konjunkturläge. Samtidigt minskade konsumtionslånen andel av totala räntebetalningarna 2022, efter att ha ökat sedan 2011.

Lån gör att hushåll kan konsumera utan att de först behöver spara. Det innebär en större flexibilitet för hushållen samtidigt som det gynnar ekonomin i stort. Men räntebetalningar och amorteringar binder upp en del av hushållets framtida inkomst. Om hushållens ekonomi försämras kan de få svårt att klara dessa betalningar. I ett läge med stigande räntor, hög inflation, fallande reala disponibla inkomster och högre risk för arbetslöshet kan lån innebära ökad sårbarhet för hushåll, långgivare och i förlängningen för ekonomin i stort. Risken för betalningsproblem är större för låntagare med små marginaler och därför är det viktigt i det rådande ekonomiska läget att långgivarna gör, och har gjort, en tillräcklig kreditprövning innan de beviljar ett lån.

Svenska hushåll lånar i stor utsträckning till bostadsköp. Men lån finansierar även delar av deras konsumtion.¹ I maj 2021 (vilket var tidpunkten för FI:s kartläggning) var de svenska hushållens lån från monetära finansinstitut (MFI) 4 543 miljarder kronor. I oktober 2022 hade utlåningen ökat till 4 892 miljarder kronor. Bostadslån är den största andelen av utlåningen, 82,5 procent.² Konsumtionskrediter (som vi kallar lån utan säkerheter i denna rapport) står för 5,6 procent medan övriga lån (som omfattar bland annat det vi kallar objektslån) står för drygt 11,7 procent av totala lån.³

¹ Den officiella statistiken avser uppgifter över lån fördelade på olika säkerheter. Statistik över lånens ändamål samlas inte in. Det är nedbrytningen på säkerheter som används av SCB för att approximera ändamålet. Enligt ändamålsberäkningen definierar SCB sedan tre typer av lån; Konsumtionskrediter avser MFI:s utlåning till privatpersoner där lånet saknar säkerhet (blancokrediter) eller mot säkerhet övrig borgen (lån garanterade av andra än stat och kommun). Bostadslån avser MFI:s utlåning till hushåll (privatpersoner och företagshushåll, exklusive hushållens icke-vinstdrivande organisationer) mot säkerhet i småhus, bostadsrätter och ägarlägenheter. Lån med övriga ändamål avser MFI:s utlåning till hushåll mot säkerhet exklusive bostadslån och lån mot säkerheten övrig borgen. Notera att hushållskategorin omfattar 3 typer av hushåll Se SCB, Finansmarknadsstatistiken för en utförligare definition.

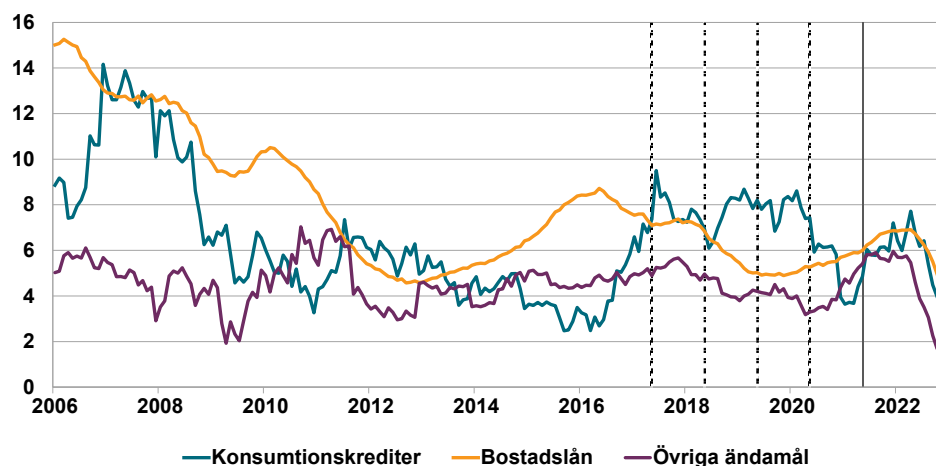
² Se SCB:s publikation av finansmarknadsstatistiken från den 25 november 2022.

³ Vid tidpunkten för vårt stickprov i maj 2021 var andelen lån utan säkerhet eller med övrig borgen 5,8 procent av totalen. De utgjorde drygt 6 procent av lånen i genomsnitt under perioden 2006–2022.

Tillväxten i hushållens konsumtionskrediter (SCB:s terminologi) varierar mycket över tid; under perioden 2017–2019 var den hög (se diagram 1).⁴ Efter en inbromsning under 2020 började utlåningen återigen öka snabbt och under första kvartalet 2022 ökade de med i genomsnitt 6,6 procent per månad. Därefter har tillväxten bromsat in på nytt och under perioden juli–oktober 2022 var den 5,1 procent, lägre än det historiska genomsnittet. Att hushållens konsumtionskrediter har ökat mer de senaste fem åren jämfört med decenniet innan kan bero på flera faktorer. Några sådana faktorer är god ekonomisk och löneutveckling, låga räntor, stigande priser på konsumtionsvaror samt en ökad befolkning. Dessutom har utbudet av konsumtionslån ökat med nya produkter för betalningar och lån, fler aktörer och att det har blivit enklare att låna.

1. Tillväxt i hushållens lån fördelade på ändamål

Procent

Källa: SCB.

Anm.: Avser årlig procentuell förändring. Tillväxttakterna är justerade för omklassificeringar samt köpta och sålda lån. Senaste observationen är oktober 2022. Utlåningen avser monetära finansinstitut (MFI). De vertikala strecken visar tidpunkten för våra stickprov för konsumtionslån.

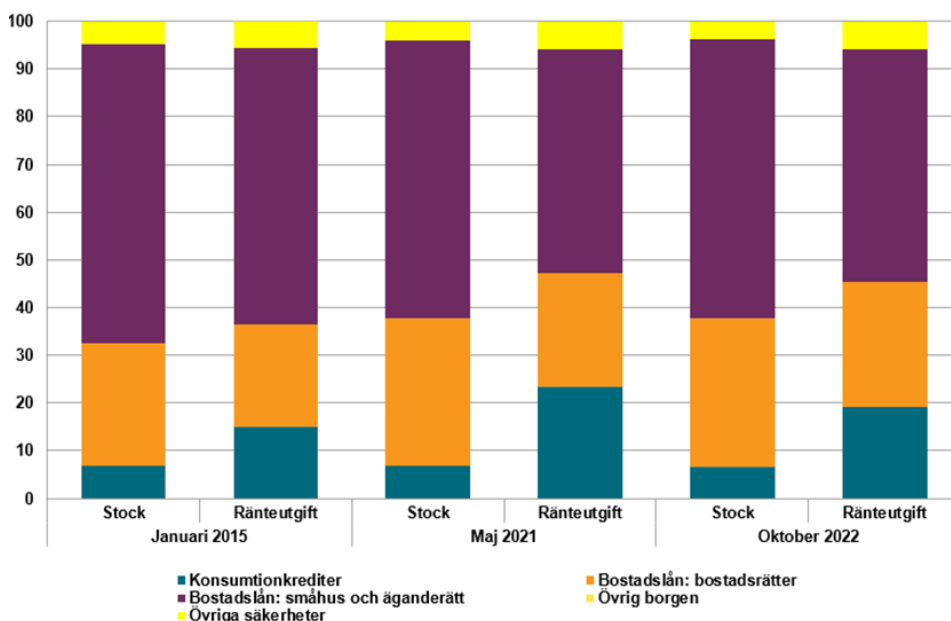
Trots att lån utan säkerhet utgör en liten del av hushållens totala lån står deras lånebetalningar för en jämförelsevis stor andel av hushållens totala betalningar. Under perioden 2015–2021 ökade lånens relativa räntebetalningar från 15 till drygt

⁴ Konsumtionskrediter växte med i genomsnitt 4,4 procent i årstakt under första sex månaderna 2021, vid tidpunkten för vårt stickprov. I detta kapitel refererar vi till konsumtionslån enligt SCB:s definition med begreppen konsumskrediter och lån utan säkerhet. Notera att SCB:s definition av konsumtionslån skiljer sig något från vad vi kallar för konsumtionslån i resten av rapporten. Konsumtionslån enligt SCB kan anses motsvara blacolån i vårt stickprov. Eftersom målet i nuvarande kapitel är att ge en bredare bild och beskriva marknadsutvecklingen under en längre period, bygger analysen här på SCB:s data och definition.

20 procent av de totala räntebetalningarna (se diagram 2).⁵ Hushållens räntebetalningar för konsumtionskrediter har minskat något i och med stigande bolåneräntor de senaste kvartalen, vilket har lett till en ökad andel räntebetalningar för bolån. Och andelen räntebetalningar på konsumtionskrediter kommer antagligen att minska ännu mer i takt med att Riksbankens räntehöjningar får större effekt på bolån, givet bolånens relativa storlek och den högre procentuella ökningen av bolåneräntor.

2. Konsumtionskrediters andel av totala lån och andel av ränteutgifter

Procent

Källa: SCB.

Anm.: Avser genomsnitt av lån utan säkerhet från MFI i januari 2015 (första möjliga datum för denna beräkning med tillgänglig statistik), maj 2021 (datum för årets stickprov) och oktober 2022 (senaste observation). Stock avser total utlåning. Räntor avser MFI:s utlåningsräntor till hushåll för nya avtal.

Räntor för konsumtionskrediter är i regel högre än räntor på lån för övriga ändamål och bolån (se diagram 3). Det beror på att lån mot säkerheter har lägre kreditrisk, eftersom säkerheten ofta går att sälja om låntagaren får betalningsproblem. Sedan början på 2022 har svensk ekonomi präglats av stor osäkerhet och hög inflation, och räntorna har ökat jämfört med åren före. Räntorna på konsumtionskrediter är nu i linje med nivån under finanskrisen 2008.

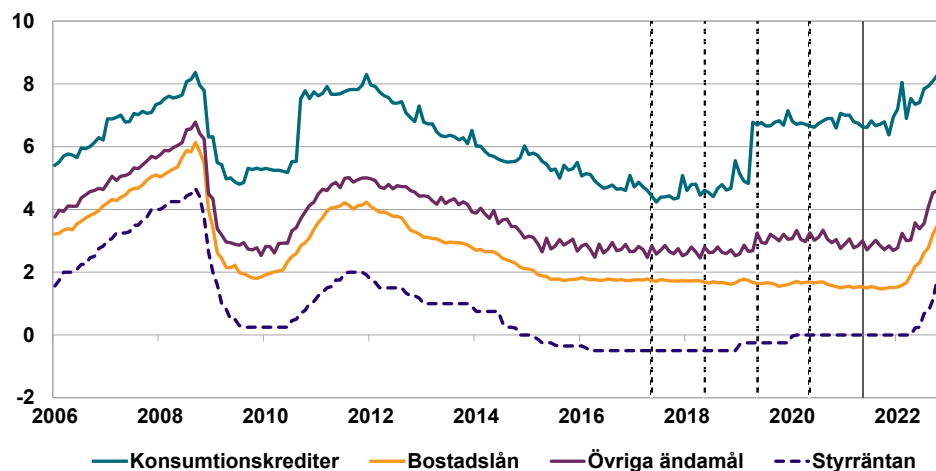
Högre räntor kan leda till att hushåll lånar mindre, eftersom det blir dyrare att låna. Hushållens lån kan också komma att minska om långivarnas kreditprövningar skulle bli stramare. Det är också möjligt att vissa hushåll lånar mer än tidigare för

⁵ Inklusivt amorteringar är konsumtionslånen andel av lånebetalningarna ännu större.

att upprätthålla sin konsumtion. Vid en sådan utveckling kan riskerna för betalningsproblem komma att öka.

3. Riksbankens styrränta och utlåningsräntor fördelade på ändamål

Procent

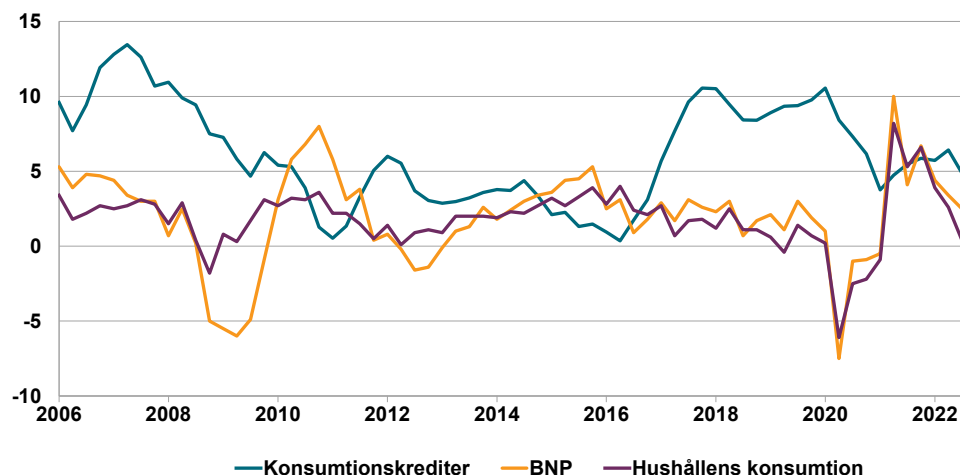
Källa: SCB.

Anm.: Senaste observationen är från oktober 2022. Utlåningsräntor avser monetära finansinstitut (MFI). Riksbankens styrränta avser månatliga genomsnitt. Utlåningsräntor till hushåll avser månatliga genomsnitt från nya avtal. Från 2019 har urvalet av institut som rapporterar till SCB utökats för att bättre täcka konsumtionslån, vilket har lett till att de publicerade räntorna stiger då. De vertikala strecken visar tidpunkten för våra stickprov av konsumtionslån.

Historiskt tenderar utlåningen för konsumtion att växa mycket när konjunkturen är stark. Men det sker ofta med viss fördröjning (se diagram 4). Svensk ekonomi förväntas gå in i en lågkonjunktur de kommande åren och hushållen bedöms därför behöva minska sin konsumtion. Dessutom kan en svagare arbetsmarknad och fortsatt höga räntor bidra till att konsumtionslånen minskar framöver. Beroende på vilka grupper som påverkas mest kan även utlåningen från olika långgivare påverkas olika.

4. Konsumtionskrediter, BNP och hushållens konsumtion

Årlig procentuell förändring

Källa: SCB.

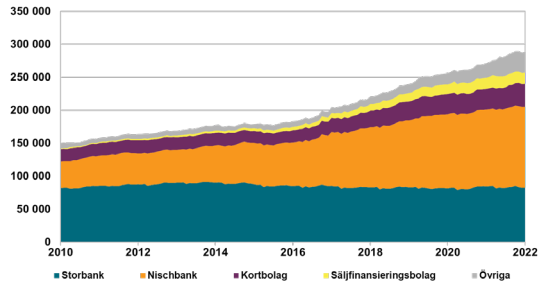
Anm.: Avser förändring i förhållande till motsvarande kvartal föregående år. BNP och hushållens konsumtion avser volymförändring, prisseffekter är exkluderade. Sista observation är kvartal 3, 2022. Data för utvecklingen i konsumtionskrediter avser månadsdata aggregerad på kvartal, med sista observation från oktober 2022.

Konsumtionskrediter ges ut av olika långgivare (se diagram 5).⁶ Storbankerna har haft en relativt konstant utlånad volym (i kronor) under den period som data finns tillgängliga. Samtidigt har konsumtionskrediter från nischbankerna ökat kraftigt de senaste 10 åren. Som andel av total utlåning står nu nischbankerna för nästan 50 procent (se diagram 6). Det är en ökning med ungefär 25 procentenheter sedan 2012. Även utlåning från säljfinansieringsbolagen (som erbjuder fakturor och delbetalningar) har ökat, men från lägre nivåer. I regel skiljer sig säljfinansieringsbolag från andra långgivare genom att de ger ut många små lån. Den tekniska utvecklingen de senaste åren, med ökad e-handel och dess konsekvenser för konsumtionsbeteendet, har lett till att allt fler konsumenter väljer att betala med faktura.

⁶ Se kapitlet om kartläggningen samt fi.se för mer information om långgivargrupper.

5. Konsumtionskrediter, uppdelat på långgivargrupp

Miljoner kronor

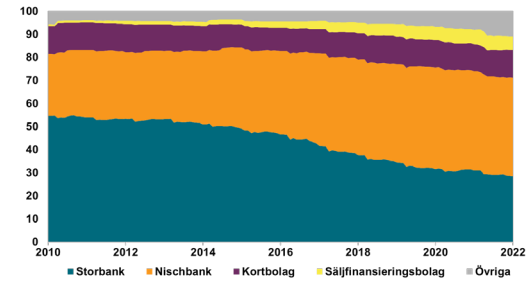

Källa: SCB.

Anm.: Se kapitlet Kartläggning av konsumtionslån för definition av långgivargrupper.

6. Marknadsandelar, uppdelat på långgivargrupp

Procent

Källa: SCB.

Anm.: Se kapitlet Kartläggning av konsumtionslån för definition av långgivargrupper.

Kartläggning av konsumtionslån

Syfte och datamaterial

Lån och lånebetalningar har stor betydelse för hushållens ekonomi. FI har sedan 2017 kartlagt marknaden för konsumtionslån. Syftet med kartläggningen är främst att öka förståelsen för hur konsumtionslån påverkar låntagares ekonomi och hur marknaden utvecklas över tid. Det är en del av FI:s uppdrag att verka för ett starkt konsumentskydd på de finansiella marknaderna, i detta fall konsumtionslån.

Det är alltså femte gången FI gör en kartläggning av konsumtionslån. Alla siffror är inte direkt jämförbara mellan åren, eftersom antalet långgivare som ingår har varierat. Dessutom har några variabler bytt definition. I årets kartläggning, som avser 2021, ingick 36 långgivare.⁷ Kartläggningen omfattar låntagare med ett nytt konsumtionslån som har inneburit en kostnad, exempelvis ränta. Rapporten är baserad på två delar av kartläggningen:

- *Stickprov av lån och krediter (mikrodata)*: Stickprovet omfattar lån och krediter som långgivarna betalade ut mellan den 13 och 22 maj 2021. Efter bearbetning ingår 341 381 låntagare i stickprovet.⁸ Informationen innehåller bland annat uppgifter om de nya lånen, den avtalade räntan och övriga kostnader, låntagarnas inkomst samt totala lånebörda. Vi samlar även in aggregerade uppgifter från bolagen.
- *Kvalitativa uppgifter*. Långgivarna har svarat på ett antal fördjupningsfrågor där de har lämnat allmän och detaljerad information. Fördjupningsfrågorna handlar bland annat om metoder för kreditprövning.

Olika lån i kartläggningen

Kartläggningen omfattar lån till konsumenter. Vi delar in lånen i sju typer:

Blancolån är lån utan säkerhet med en avtalad amortering, ränta och förfallodag. Låntagare kan exempelvis använda blancolån för att köpa varor eller tjänster, ersätta befintliga lån och som kontantinsats vid bostadsköp.⁹

Ett *objektslån* liknar på flera sätt blancolån men har en underliggande säkerhet, som oftast är en bil.

Delbetalningar är lån som upprättas vid köp av en specifik vara eller tjänst. Ibland kan delbetalningar vara en kostnadsfri avbetalning, utan ränta eller andra avgifter.

⁷ År 2017 var det betydligt färre långgivare i kartläggningen och därför redovisas inte det året i rapporten. Dessutom har den insamlade informationen utvecklats över tid.

⁸ Det är inte *unika* hushåll eftersom ett enskilt hushåll kan förekomma hos flera långgivare.

⁹ Ett blancolån som används för att finansiera bostadsköp är en *bostadskredit utan säkerhet* och innebär andra typer av krav på långgivaren än ett blancolån med annat syfte.

Men i kartläggningen ingår enbart sådana delbetalningar som innebar en kostnad, utöver priset för varan eller tjänsten, för konsumenten.

När en konsument köper en vara eller tjänst är det ofta möjligt att betala med faktura. *Fakturor* är i grunden ett sätt att betala och därigenom en räntefri kredit. De flesta fakturorna – runt 90 procent – som bolagen i kartläggningen ställer ut betalas i tid och innebär ingen extra kostnad för konsumenten. De fakturor som ingår i kartläggningen är de som inneburit en extra kostnad för konsumenten. Det handlar om fakturor som inte har blivit betalda på förfallodatumet och därmed resulterat i dröjsmålsränta eller påminnelseavgift.

Konverterade delbetalningar är sådana delbetalningar som har sitt ursprung i en annan lånetyp, till exempel en faktura, som sedan har omvandlats till ett avtal om en delbetalning.

Kortkrediter är utnyttjade belopp på så kallade limiter, som har inneburit en kostnad för låntagaren. Sådana kostnader kan vara ränta, dröjsmålsränta, påminnelse- eller förseningsavgifter.¹⁰ Vi kallar dessa för kostnadsbärande krediter.

Kontokrediter är på samma sätt som kortkrediter utnyttjade belopp som har blivit kostnadsbärande. Men till skillnad från en kortkredit är limiten kopplad till ett bankkonto eller ett beviljat köputrymme hos en butik (som är fysisk eller på internet).

Långgivargrupper

Eftersom det finns stora skillnader mellan långgivarna har vi delat in dem i sex grupper. *Storbanker* har generellt ett mer heltäckande utbud av produkter än övriga långgivare. De erbjuder lån både med och utan säkerhet. Storbanker erbjuder även många olika typer av sparformer. En *nischbank* är ofta specialiserad inom ett eller några få områden, till exempel konsumtionslån. Ett *objektsfinansieringsbolag* ger i huvudsak lån mot annan säkerhet än bostad. Ett *kortbolag* erbjuder främst kortkrediter. *Säljfinansieringsbolag* ger lån vid köp av en vara eller tjänst. *Konsumentkreditinstitut* erbjuder lån utan säkerhet till konsumenter. De lånar ofta ut mindre belopp under en kortare tid och till hög ränta.

Kartläggningen visar inte hela bilden

FI:s kartläggning fångar enbart nya lån som är tagna hos en enskild långgivare. Det innebär bland annat att vi inte vet om en låntagare har lånat av flera långgivare under perioden för kartläggningen. Därmed finns det en risk att vi exempelvis underskattar hur stor del av inkomsten som vissa låntagare använder för att betala

¹⁰ Men exkluderar kostnader som finns oberoende av om kreditutrymmet utnyttjas eller inte, som till exempel årliga kortavgifter.

på sina nya lån. Sedan finns det hushåll där flera inkomstagare delar på utgifterna, utan att det finns formella medlåntagare för lånet. För de låntagarna överskattar vi hur stor del av hushållets totala inkomster som går till lånebetalningar.

Kartläggningens innehåll

Totalt ingick 341 381 låntagare i kartläggningen 2021 (se tabell 1). Den utlånade volymen uppgick till cirka 4 miljarder kronor. Blancolån stod för 52 procent av volymen i kartläggningen men endast för 6 procent av antalet låntagare. Liksom tidigare år bestod kartläggningen till stor del av konsumenter som hade köpt en vara eller tjänst med en faktura som sedan har blivit kostnadsbärande. Dessa fakturatagare stod för över 60 procent av låntagarna, men deras lån motsvarade endast 6 procent av den utlånade volymen.

Tabell 1. Kartläggningens sammansättning 2021

Antal, Procent, Miljoner kronor

	Låntagare		Volym (mkr)		
	Antal	Andel	Volym	Andel	
Lånetyper	Blancolån	20 708	6,1	2 121	52,0
	Objektslån	7 438	2,2	1 318	32,3
	Delbetalningar	10 542	3,1	30	0,7
	Fakturor	205 818	60,3	255	6,3
	Konverterade delbetalningar	78 189	22,9	160	3,9
	Kortkrediter	8 138	2,4	106	2,6
	Kontokrediter	10 548	3,1	89	2,2
	Total	341 381	100	4 079	100
Långgivare	Storbanker	6 885	2,0	854	20,9
	Nischbanker	39 530	11,6	1 819	44,6
	Objektsfinansieringsbolag	3 817	1,1	560	13,7
	Kortbolag	5 103	1,5	291	7,1
	Säljfinansieringsbolag	280 837	82,3	479	11,7
	Konumentkreditinstitut	5 209	1,5	77	1,9
Total	341 381	100	4 079	100	

Källa: FI.

Anm. Tabellen visar sammansättningen i stickprovet. Och den är inte helt representativ för helheten eftersom de konsumentkreditinstitut som ingår i kartläggningen står för cirka hälften av den bolagstypens totala utlåning. Kartläggningen täcker övriga långgivargrupper på ett näst intill heltäckande sätt.

De flesta konsumtionslånen togs av en individ

Nästan alla konsumtionslån i stickprovet 2021 togs av en ensam låntagare. Ett lån med flera låntagare innebär att mer än en individ är solidariskt betalningsansvarig för lånet. För lån på över 100 000 kronor hade 14,7 procent av låntagarna minst en medlåntagare. Medlåntagare förekom främst bland blanco- och objektslån (som är de största lånen). Högst andel medlåntagare fanns vid lån från storbankerna, nischbankerna och objektfinansieringsbolagen. Hos övriga långivargrupper förekom nästan inga lån med medlåntagare. Om en låntagare får en skuld hos kronofogden kan hushållets gemensamma tillgångar komma att tas i anspråk för att reglera skulden, även för de som inte var medlåntagare för det ursprungliga lånet.¹¹

Många kvinnor med fakturor och delbetalningar

Kvinnor utgjorde över 60 procent av låntagarna i kartläggningen 2021. Det beror på att kvinnor oftare betalade med fakturor, som var en stor andel av det totala antalet låntagare i kartläggningen. Två tredjedelar av fakturatagarna var kvinnor 2021. Det är samma andel som 2020. För blanco- och objektslån och kortkrediter var en majoritet av låntagarna män (se tabell 2). Mätt i kronor stod männen för knappt 64 procent av utlåningen. Det beror på att blanco- och objektslån är betydligt större än övriga lånetyper.

Tabell 2. Könsfördelningen av låntagarna

Procent

	Antal låntagare			Utlånad volym		
	Kvinnor	Män	Total	Kvinnor	Män	Total
Blanco- och objektslån	42,3	57,7	100	37,6	62,3	100
Delbetalningar	62,3	37,7	100	26,0	74,0	100
Fakturor	66,7	33,3	100	63,5	36,5	100
Konverterade delbetalningar	64,9	35,1	100	63,5	36,5	100
Kortkrediter	42,9	57,1	100	35,3	64,7	100
Kontokrediter	57,7	42,3	100	35,3	64,7	100
Total	63,0	37,0	100	36,1	63,9	100

Källa: FI

Anm.: Avser kön på huvudlåntagaren.

¹¹ Till exempel kan utmätning av egendom omfatta allt som ägs gemensamt. En utmätning av lön kan omfatta hushållets samlade löner om den enskildes egendom eller lön inte räcker.

Låntagare med konsumtionslån

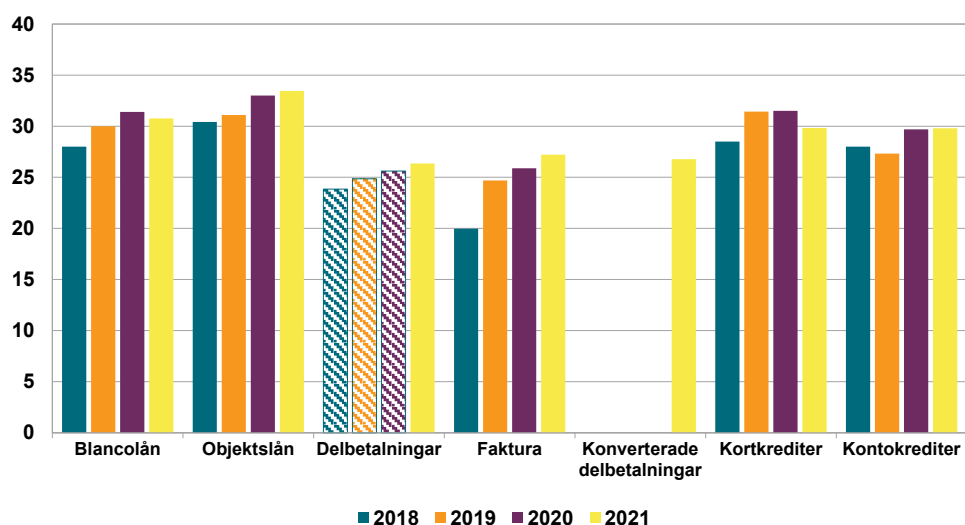
Medianinkomsten i kartläggningen 2021 var 27 600 kronor per månad före skatt.¹²

Kartläggningen saknade uppgift om inkomst för ungefär 20 procent av låntagarna.

Det var främst bland låntagare med delbetalningar, fakturor och kortkrediter som inkomstuppgifter saknades. Medianinkomsten var högst bland låntagare med blancolån och objektslån (se diagram 7). Medianinkomsten har ökat för de flesta lånetyper, men den minskade något för blancolån och kortkrediter 2021.¹³

7. Inkomst före skatt (tkr/mån) uppdelat efter lånetyp

Tusentals kronor

Källa: FI.

Anm.: Avser medianinkomst före skatt för huvudlåntagaren. För åren 2018 till 2020 ingår konverterade delbetalningar i lånetypen *Delbetalningar*. Det illustreras i diagrammet av de streckade staplarna.

Bland låntagare med en rapporterad inkomst hade knappt en femtedel en månadsinkomst på under 15 000 kronor i månaden.¹⁴ Högst andel låntagare med så låg inkomst hade delbetalningar, fakturor och konverterade delbetalningar (se diagram 8). Bland lån över 100 000 kronor hade 4,6 av låntagarna en inkomst på under 15 000 kronor i månaden. Den andelen har minskat med nästan en procentenhet sedan FI började göra kartläggningarna.

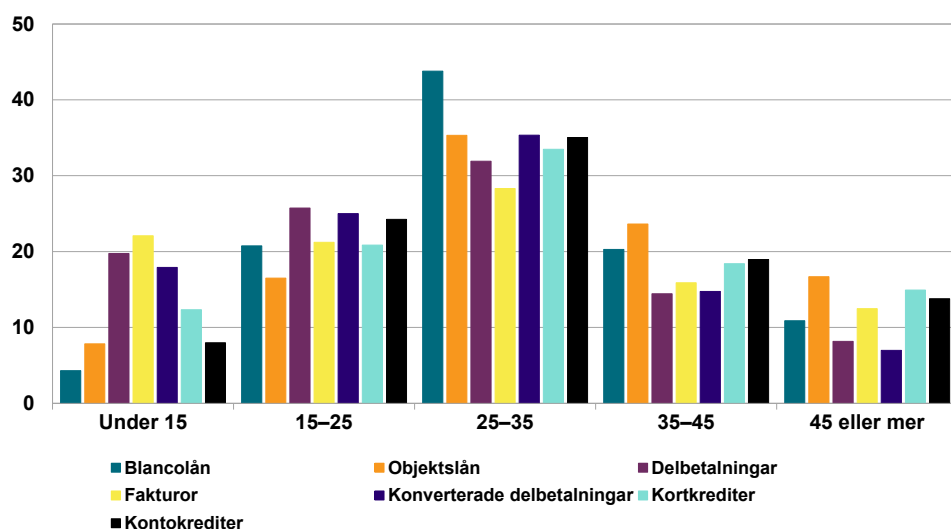
¹² Inkomsten avser månatlig inkomst före skatt i nominella termer. Låntagare som saknar inkomst i kartläggningen ingår inte beräkningen av medianen. Medianen för förvärvsinkomsten för alla i Sverige i åldern 20–64 år var 28 700 kronor 2020.

¹³ Ökningen i nominella inkomsten ger inte hela bilden. För att bedöma hur inkomsten förändras mellan år behöver vi egentligen beakta inflationen också.

¹⁴ Det motsvarar ungefär andelen 20–64 åringar i Sverige som har en förvärvsinkomst under 15 000 kronor i månaden.

8. Inkomst före skatt (tkr/mån) uppdelad efter lånetyp

Tusentals kronor

Källa: FI.

Anm.: Indelningen i inkomstgrupper är baserad på den rapporterade månadsinkomsten före skatt för huvudlåntagaren av lånet.

Rapportens upplägg

Resten av rapporten är upplagd på följande sätt. Först visar vi information om långivarnas kreditprövningar. Sedan delar vi in de sju lånetyperna i två huvudkategorier. Denna uppdelning kan lyfta fram risker med konsumtionslån på ett tydligt sätt. Vi försöker följa riskerna över tid där det är möjligt. Först kommer tre kapitel som beskriver lån som har avtalad ränta och avbetalningstakt, det vill säga blancolån, objektslån och delbetalningar. I de här kapitlen analyserar vi låntagarna, lånens kostnad samt betalningsproblem och skulduppbyggnad.

Därefter följer ett kapitel som fokuserar på den andra huvudkategorin: Betalningar som har blivit lån. Det vill säga kostnadsbärande fakturor, kort- och kontokrediter samt konverterade delbetalningar. Det kapitlet är uppdelat i tre avsnitt (som följer samma upplägg som kapitlen om lån): Låntagare, kostnader och betalningsproblem. Vi avslutar rapporten med ett kapitel om andelen låntagare som får underskott i sin ekonomi (inkomster minus utgifter) vid några olika ekonomiska utvecklingar.

Långgivarnas kreditprövningar

Kartläggningen visar att vissa långgivare vid sin kreditprövning samlar in uppgifter om befintliga lån i högre utsträckning än tidigare. Men det finns fortfarande långgivare som använder för få uppgifter om låntagarnas ekonomiska förhållanden. Långgivarna tycks också använda informationen i mindre utsträckning än tidigare.

Bestämmelser om kreditprövning vid långgivning till konsumenter finns i konsumentkreditlagen.¹⁵ Vid kreditprövningen, som syftar till att motverka att konsumenter lånar för mycket, ska långgivaren ta reda på om låntagaren har ekonomiska förutsättningar att återbetala lånet. Endast då får långgivaren bevilja lånet. Men kreditprövningen kan inte garantera att låntagaren klarar sina framtida lånebetalningar. Till exempel kan låntagaren råka ut för oväntade livshändelser – som exempelvis arbetslöshet, sjukdom och skilsmässa – som försämrar återbetalningsförmågan.¹⁶

Allmänna råd ger rekommendation om kreditprövningar

Konsumentkreditlagen och dess förarbeten anger att långgivaren ska samla in och använda tillräckliga uppgifter för att kunna bedöma låntagarens återbetalningsförmåga med en hög grad av säkerhet. I förarbetena anges också att dessa uppgifter normalt alltid ska omfatta låntagarens inkomst och befintliga lån.¹⁷ Dessutom har både FI och Konsumentverket utfärdat allmänna råd om hur långgivare bör agera för att leva upp till konsumentkreditlagens krav på kreditprövningar.¹⁸

I FI:s senast beslutade allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden förtydligas bland annat vilken information som långgivare bör hämta in och använda vid kreditprövningen. Dessa allmänna råd trädde i kraft den 1 november 2021 och gällde alltså inte för de låneavtalen som ingår i den aktuella kartläggningen. Då gällde i stället FI:s allmänna råd från 2014.¹⁹ Målet med FI:s nya allmänna råd är att ge företag under FI:s tillsyn bättre vägledning vid kreditprövningar i syfte att stärka konsumentskyddet och minska risken för att konsumenter lånar för mycket. Av såväl de gamla som de nya råden framgår att långgivaren bör använda uppgifter om bland annat konsumentens inkomster, utgifter och skulder.

¹⁵ Se 12 § i Konsumentkreditlag (2010:1846).

¹⁶ Se Andersson, M. K., A. Bergling och M. Üye (2021), ”Lån, betalningsproblem och skuld hos Kronofogden”, FI-analys 32, Finansinspektionen.

¹⁷ Se prop 2009/10:242, s. 100.

¹⁸ Se Konsumentverkets allmänna råd (KOVFS 2020:1) om konsumentkrediter och Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2021:29) om krediter i konsumentförhållanden.

¹⁹ Se Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2014:11) om krediter i konsumentförhållanden.

Europeiska bankmyndigheten (EBA) har också publicerat riktlinjer om kreditgivning och övervakning.²⁰ Riktlinjerna anger bland annat vilken information som relevanta långgivare bör ha tillgång till och använda vid kreditprövning av konsumenter.

Vissa långgivare tar inte in uppgifter om befintliga lån

De flesta långgivarna samlar in inkomstuppgifter (inklusive att inkomsten är noll kronor) för nästan alla nya låntagare.²¹ Men vissa långgivare samlar inte in inkomstuppgifter vid mindre lån. Storbankerna har samlat in mer uppgifter över tid och tog in uppgifter om befintliga blanco- och bolån för i stort sett alla nya lån 2021 (diagram 9).²² Även konsumentkreditinstituten samlade in dessa uppgifter i högre utsträckning, men inte lika ofta som storbankerna. Övriga långgivargrupper har inte haft samma positiva utveckling. Säljfinansieringsbolagen tar sällan in uppgifter om konsumentens befintliga lån. Det gäller särskilt för mindre lån. För de kvarvarande långgivargrupperna har andelen lån där långgivaren hämtat in uppgifter varierat mellan våra kartläggningar utan någon tydlig trend.²³ Över lag är det fortfarande relativt vanligt att långgivarna inte hämtar in uppgifter om befintliga lån. Även om andelen minskar för lån över 50 000 kronor gäller det även för de större lånen. Detta trots att informationsinsamlingen normalt alltid ska omfatta konsumentens övriga kreditåtaganden.

²⁰ Se EBA General Guidelines 2020/06.

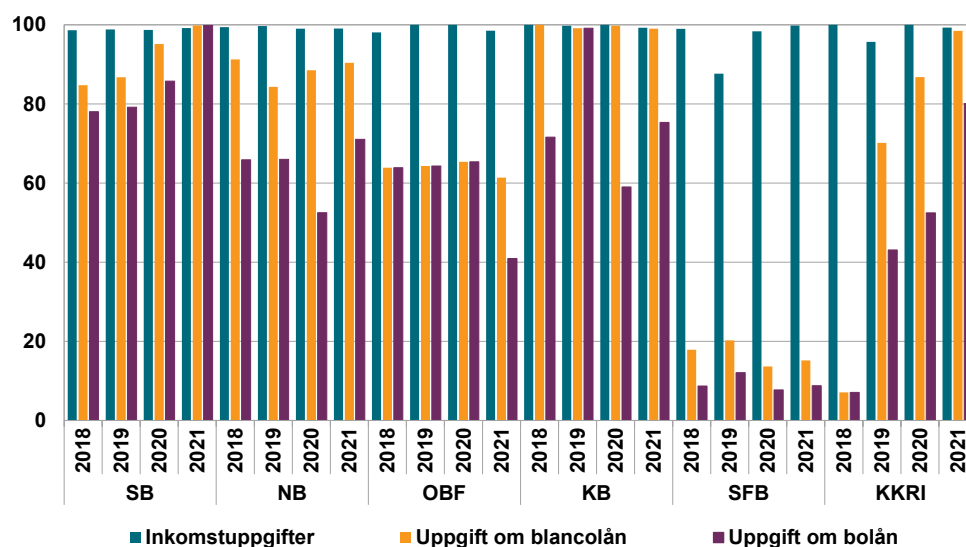
²¹ Långgivare kan samla in information på olika sätt. Det är vanligast att de antingen hämtar uppgifter direkt från konsumenten och sedan kontrollerar dessa eller att de samlar in uppgifter från ett kreditupplysningsföretag.

²² En del långgivare tar in information om vissa befintliga lån, till exempel blancolån. Även för lån kan långgivare ta in information på olika sätt från olika källor. Men eftersom det saknas ett skuldregister i Sverige kommer är informationen inte heltäckande.

²³ Det beror på att vissa bolag i dessa grupper aldrig tar in uppgifter om befintliga lån, andra tar alltid in uppgifterna och vissa tar in uppgifter om lånet är över en viss storlek. Variationen i diagrammet kommer därför till stor del från att bolagens marknadsandelar, både i hela långgivargruppen och för olika lånestorlekar, skiljer sig åt mellan åren.

9. Andel insamlade uppgifter uppdelade på långgivare

Procent

Källa: FI

Anm. Avser lån över 10 000 kronor. Vi exkluderar fakturor eftersom fakturor med kort löptid är undantagna kravet på kreditprövning.

Mindre vanligt med KALP-beräkning för små lån

Det är alltså viktigt att långgivaren samlar in tillräcklig information om låntagare från ändamålsenliga källor. Men det är också viktigt hur långgivaren använder informationen.²⁴ Företagens beslut att lämna en kredit kan grundas på olika beräkningar som riskklassificeringar, skuldkvotsberäkningar och kvar-att-leva-på (KALP) beräkningar.²⁵ Generellt sett använder långgivare olika beräkningar. I beräkningarna används olika mycket information om låntagarens ekonomi. Över lag är det mindre vanligt att låntagare får betalningsproblem om kreditprövningen baserades på mer omfattande information.²⁶

FI har i kartläggningen identifierat att omständigheter som påverkar kreditprövningens omfattning är bland annat vilken typ av lån det handlar om, lånets storlek och vilken risktolerans långgivaren har. Vilken risktolerans långgivaren har framgår bland annat av vilka låntagare som långgivaren accepterar och räntan på de lån som de erbjuder. Långgivare med låg risktolerans lånar generellt sett ut till låntagare med högre återbetalningsförmåga till lägre ränta. Oavsett vilken

²⁴ Vi vet inte säkert hur långgivaren använder den information de samlar in. Däremot har vi information om de har uppgifter om inkomst och befintliga lån. Dessutom vet vi om de beräknar en skuldkvot eller KALP samt om de riskklassificerar lånet.

²⁵ Långgivarna kan använda andra metoder i sin kreditprövning, men dessa har vi ingen information om.

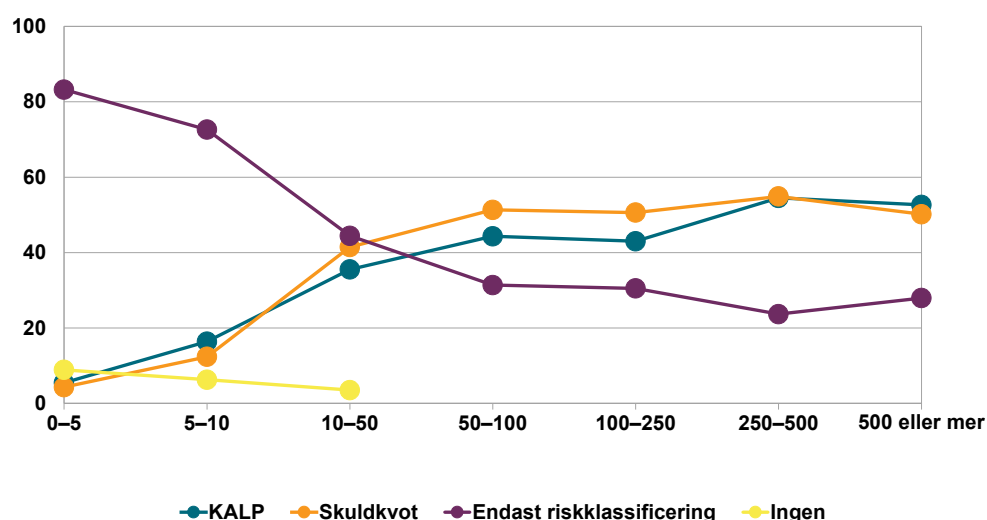
²⁶ Se Andersson, M. K. och G. Förster (2021), ”Varför får vissa konsumtionslåntagare betalningsproblem”, FI-analys 29 och Andersson, M. K. och M. Üye (2021), ”Långgivarens betydelse för betalningsproblem”, FI-analys 35.

risktolerans långivarna har och hur de hanterar kreditrisker måste de konsumentskyddande kraven på kreditprövningen enligt konsumentkreditlagen vara uppfyllda.

För små lån använder långivarna ofta en riskklassificering av låntagaren (se diagram 10). För de större lånen använder långivaren oftare en kvar-att-leva-på-beräkning eller en skuldkvotsberäkning. För ett fåtal av de små lånen har långivaren inte använt någon av dessa beräkningar. Hur kreditgivarna uppger att de genomför en kreditprövning är vanligtvis ett resultat av företagets affärsmodeller.

10. Beräkningssätt uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI.

Anm.: Fakturor ingår inte eftersom de är undantagna från krav på kreditprövning.

Lägre andel med mer omfattande KALP-beräkning över tid

KALP-beräkningar är inte enhetliga. Olika långivare kan ta in olika mycket information om låntagaren. Vissa långivare använder information om alla typer av befintliga lån, medan andra inte beaktar några eller endast delar av befintliga lån, till exempel endast blancolån.²⁷ Det betyder att kreditprövningen kan skilja sig mycket åt, även bland de som använder KALP-beräkningar. Här har vi delat in kreditprövningen i mer omfattande information (med befintliga lån), begränsad information (utan befintliga lån) eller ingen KALP-beräkning. Dessutom finns det skillnader hur olika långivare beräknar levnadskostnader. Vissa långivare utgår

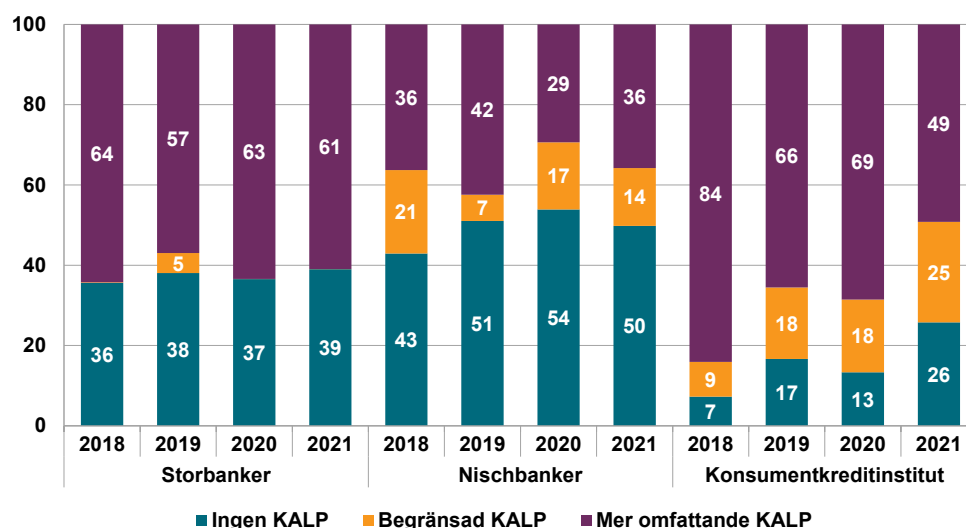
²⁷ Om uppgifter om befintliga lån endast hämtas från ett kreditupplysningsföretag framgår storleken på befintliga lån men inte dess återbetalningsvillkor. Dessutom kan låntagaren ha lån hos ett bolag som inte rapporterar befintliga lån till upplysningsföretag. Även detta pekar på behov av ett kreditregister.

från faktiska kostnader där de är kända och schabloner för andra kostnader. Faktiska kostnader ger ofta en bättre bild av låntagarens ekonomi. Andra långgivare använder endast schabloner, vilka kan vara olika stora.²⁸

Nästan 40 procent av blancolånen från storbanker föregicks inte av någon KALP-beräkning 2021 (se diagram 11).²⁹ Det är en något större andel än tidigare år. För resten av lånen har storbankerna beräknat en mer omfattande KALP. Tendensen är liknande för nischbankernas kreditprövning, där nästan hälften av lånen 2021 inte föregicks av en KALP-beräkning. De beräknade en mer omfattande KALP för vart tredje lån 2021 och en begränsad KALP för resten av lånen.

Andelen lån från konsumentkreditinstitut som inte föregicks av en KALP har ökat från 7 procent 2018 till 25 procent 2021. Även beräkningar av begränsad KALP har ökat. Sammantaget innebär det att de mer omfattande KALP-beräkningarna har minskat – från 84 procent 2018 till 49 procent 2021.

11. KALP-beräkningar vid blancoutlåning uppdelade på använd information Procent

Källa: FI.

Anm.: Begränsad KALP betyder att långgivaren inte har använt några uppgifter om befintliga lån. Mer omfattande KALP betyder att långgivaren har använt uppgifter om alla eller delar av befintliga lån.

Även om långgivarna inte alltid samlar in information om de nya låntagarnas befintliga lån är det bra att det finns bolag och långgivargrupper som gör det i en högre utsträckning än tidigare. Samtidigt är det oroande att kreditprövningarnas omfattning tycks ha minskat de senaste åren. Den nuvarande ekonomiska utvecklingen kan komma att ställa högre krav på låntagarnas

²⁸ Vi har inte uppgifter om i vilken utsträckning långgivarna tar in information om eventuella övriga betydande utgifter som konsumenten kan ha.

²⁹ Notera att data i kartläggningen är insamlade innan FI:s nya allmänna råd.

återbetalningsförmåga. Med stora förändringar i räntor samt levnadsomkostnader och andra utgifter kommer det bli ännu viktigare att kreditprövningen använder information som fångar låntagarens faktiska inkomster och utgifter.

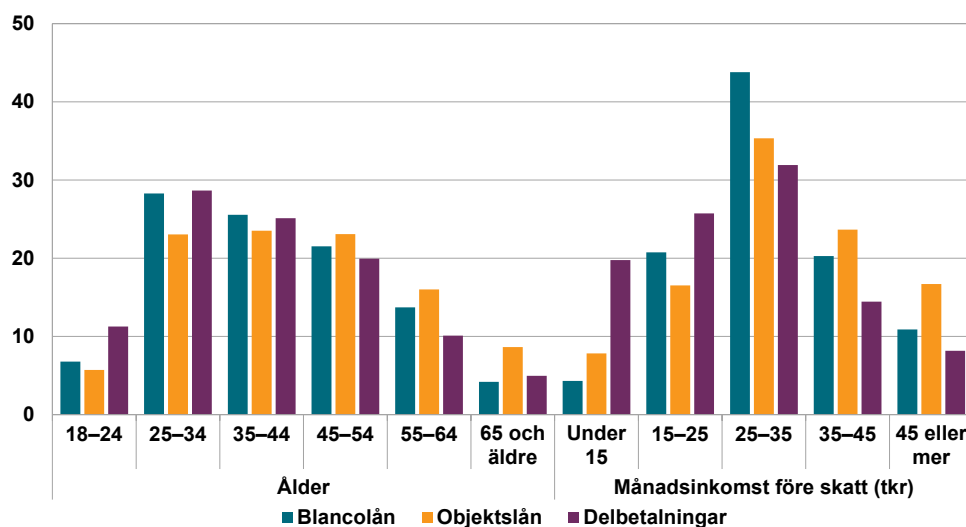
De som tar stora lån har ofta högre inkomst

Låntagare med högre inkomst lånar mer än de med låg inkomst. Men låginkomsttagare står för nästan 5 procent av lånen över 100 000 kronor. Andelen låginkomsttagare med stora lån har minskat något över tid.

Detta kapitel beskriver de som tagit ett nytt blacolån, ett nytt objektslån eller en ny delbetalning (som inte är konverterad från en annan lånetyp). Låntagare mellan 25 och 54 år står för en stor andel av samtliga lånetyper (diagram 12). Och de som är äldre lånar i relativt liten utsträckning till konsumtion, jämfört med deras andel av befolkningen. De som har en inkomst under 25 000 kronor i månaden efter skatt använder delbetalningar i större utsträckning än övriga lånetyper. Och objektslån är betydligt vanligare bland de som har högre inkomst. De som har en inkomst på mellan 25 000 och 35 000 kronor står för en stor andel av de stora lånen. Det gäller speciellt blacolån.

12. Låntagare uppdelade på ålder och inkomst

Procent

Källa: FI

Anm. De olika färgerna (lånetyper) summerar till 100 för åldersgrupperna och 100 för inkomstgrupperna.

Låntagare med högre inkomster lånade större belopp

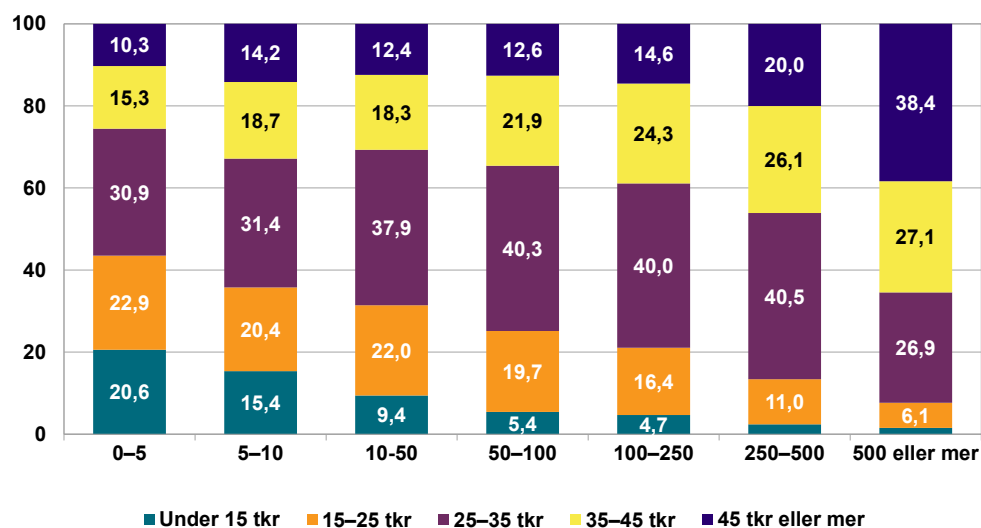
Lånstorleken hänger ofta ihop med låntagarens inkomst. Låntagare med en månadsinkomst före skatt på under 15 000 kronor tog mer än var femte konsumtionslån på under 5 000 kronor (se diagram 13). Stora lån är vanligare bland låntagare med höga inkomster. Men låntagare med lägre inkomster tar också

stora lån. Låntagare med en månadsinkomst på under 25 000 kronor tog var femte ett lån på över 100 000 kronor och drygt 7,6 procent tog ett lån på en halv miljon kronor eller mer. Det är något lägre andel av de stora lånen som togs av de med låg inkomst jämfört med tidigare kartläggningar.

För de största lånen hade två tredjedelar av låntagarna en inkomst på över 35 000 kronor i månaden. Det var också vanligare med medlåntagare på stora lån. Att det ofta är låntagare med högre inkomst som tar de största lånen är bra för konsumentskyddet, eftersom individer med låg inkomst har en förhöjd sannolikhet att få betalningsproblem.³⁰ Låginkomsttagare är också tydligt överrepresenterade bland de som får en skuld hos Kronofogden.³¹ Över tid visar kartläggningen att allt fler låntagare som tar stora lån har en högre inkomst.

13. Fördelning av låntagare efter månadsinkomst före skatt (tkr) uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI.

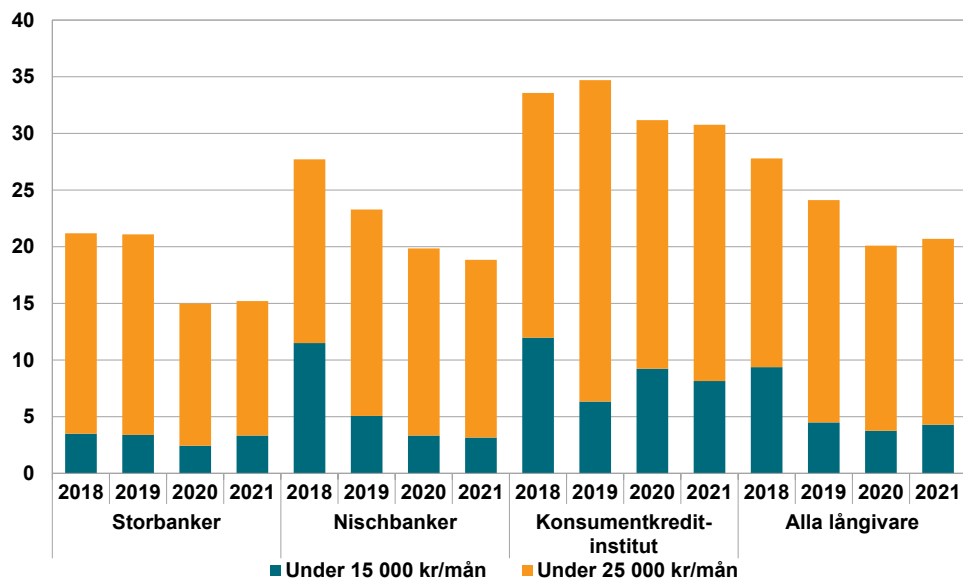
Andelen låntagare med nya blancolån som har låg inkomst har minskat sedan 2018 (se diagram 14). Det gäller för kunder i storbanker, nischbanker och konsumentkreditinstitut. Minskningen är mest noterbar bland kunder i nischbanker. År 2021 hade 4 procent av storbankernas kunder en inkomst på under 15 000 kronor i månaden efter skatt och 15 procent hade en inkomst på under 25 000 kronor. Bland konsumentkreditinstitutens kunder var motsvarande andelar 8 respektive 31 procent.

³⁰ Se Andersson, M.K. och G. Förster (2021), "Varför får vissa låntagare betalningsproblem", FI-analys 29, Finansinspektionen.

³¹ Se Andersson M.K., A. Bergling och M. Üye (2021), "Lån, betalningsproblem och skuld hos Kronofogden", FI-analys 32, Finansinspektionen.

14. Andel nya blancolånetagare med lägre inkomst uppdelat på långgivargrupp

Procent

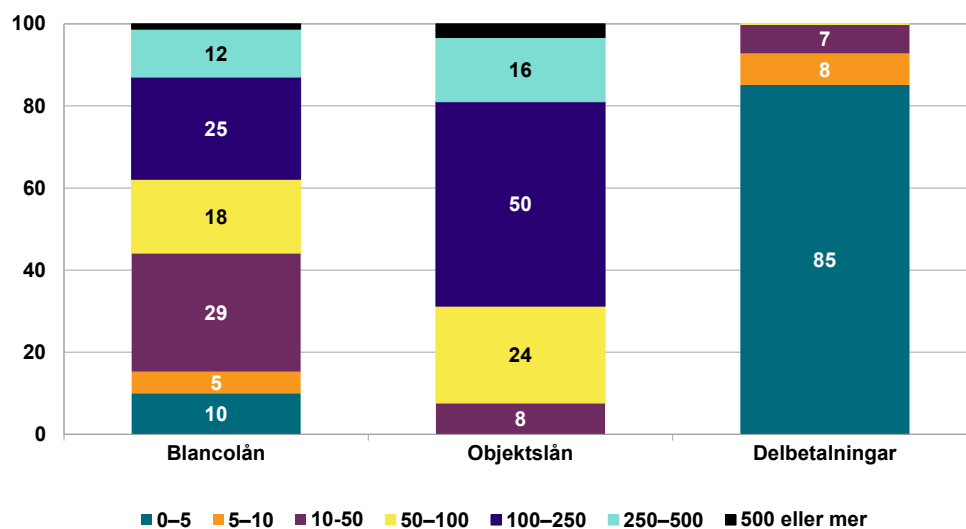
Källa: FI.

Stor variation i storleken på blancolån

Spridningen av storleken på blancolån är stor, jämfört med objektlån och delbetalningar. Var sjätte blancolån var mindre än 10 000 kronor samtidigt som en tredjedel av blancolånen var större än 100 000 kronor (se diagram 15). Hälften av objektlånen är mellan 100 000 och 250 000 kronor, och 85 procent av delbetalningarna är små. Sammantaget betyder detta att blancolån är mindre homogena än övriga lån. Dessutom skiljer sig de långgivare som typiskt ger blancolån – storbanks, nischbanks och konsumentkreditinstitut – relativt mycket jämfört med objektfinansieringsbolag. Därför behöver analyser av blancolån delas upp efter storlek eller långgivargrupp.

15. Lån uppdelade efter storlek (tkr)

Procent

Källa: FI.

År 2021 var medianblankolånet 55 000 kronor och medianobjektslånet var 140 000 kronor (se tabell 3). Blankolånen var något mindre och objektslånen något större än 2020. Nästan alla objektslån var större än 50 000 kronor medan delbetalningar i nästan samtliga fall var mindre än 10 000 kronor. Det visar att olika låntyper används till olika saker. Det är vanligt att objektslån finansierar bilköp och att delbetalningar finansierar mindre köp, som exempelvis vitvaror.

Tabell 3. Lånestorlekar

Tusentals kronor

	Blancolån		Objektslån		Delbetalningar	
	Median	p90	Median	p90	Median	p90
Storbanker	100	260	184	469	-	-
Nischbanker	95	340	132	302	0,6	6
Objektfinansieringsbolag	-	-	134	280	-	-
Kortbolag	136	440	184	560	8	17
Säljfinansieringsbolag	51	189	-	-	1	13
Konsumentkreditinstitut	6	38	-	-	-	-
Total	55	286	140	318	0,7	8

Källa: FI.

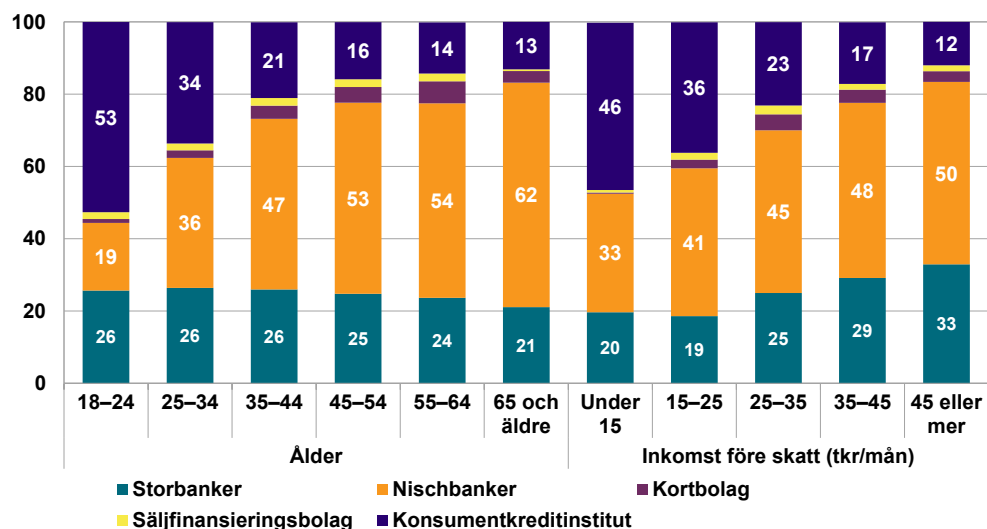
Unga lånar oftare av konsumentkreditinstitut

I kartläggningen tog de yngsta låntagarna, under 25 år, mer än hälften av sina blancolån från konsumentkreditinstitut (se diagram 16).³² Denna andel minskade sedan med låntagarens ålder. Låntagare över 45 år tog över hälften av sina lån av nischbanker. Vi ser motsvarande uppdelning när vi delar in inkomstgrupper. Konsumentkreditinstitut stod för en stor andel av de lån som låntagare med en inkomst under 15 000 kronor i månaden före skatt tog. Och nischbanker stod för en stor andel av lånen till de som hade inkomster över 45 000 kronor.

³² Totalt sett står utlåning från konsumentkreditinstitut för en större andel än i kartläggningen. Det beror på att kartläggningen täcker ungefär 50 procent av blancolånen från konsumentkreditinstitut och cirka 90 procent av blancolånen från övriga långivargrupper.

16. Blancolån uppdelade efter långgivare, låntagarnas ålder och inkomst

Procent

Källa: FI.

Blancolån genom förmedlare är ofta större

Personer som söker ett nytt blancolån kan ansöka direkt från långgivaren eller via en låneförmedlare. En ansökan genom en förmedlare innebär att låntagaren kan få erbjudanden från flera långgivare. Det kan vara ett bra sätt för låntagaren att jämföra långgivare och det kan öka konkurrensen i utlåningen. Men ett lån via en kreditförmedlare kan öka kostnaden för låntagaren eftersom förmedlaren ska ha provision. Det är en ersättning som i slutändan kan påverka hur mycket konsumenten får betala för lånet.³³

Den svenska marknaden för kreditförmedling har vuxit kraftigt under de senaste 10 åren. Och förmedlingen av nya och omlagda blancolån uppgick till drygt 40 miljarder kronor 2020.³⁴ Nästan hälften av de förmedlade lånen avser omläggning av befintliga krediter. Förmedlarnas provisioner uppgick till cirka 2 miljarder kronor.

En ansökan genom en kreditförmedlare innebär att låntagaren kan fylla i *en* ansökan, men få erbjudanden från flera långgivare. Kreditförmedlarna har ofta mellan 15 och 40 anslutna långgivare. Men det är sällan alla anslutna långgivare prövar en ansökan eftersom långgivarna oftast bara prövar ansökningar från de konsumenter som motsvarar deras respektive målgrupper. För att långgivarna enbart ska få ansökningar från sina målgrupper har förmedlarna därför filter, det vill säga olika regler, i sina informationsflöden.

³³ Det finns inga explicita krav på att redovisa denna typ av ersättningar om de inte ska betalas direkt av konsumenten.

³⁴ Se Dagens Industri, februari 2021

Ansökningsformulären hos de olika kreditförmedlarna är snarlika.

Formulären frågar i regel efter sökt belopp, önskad löptid, antal barn, boendekostnad och låntagarens inkomst. Detta är ofta otillräckliga uppgifter att ligga till grund för en kreditprövning som avser ett lån till en konsument.³⁵ Konsumenten bör i regel också tillfrågas om betydande utgifter som inte ingår i normala levnadskostnader. Exempel på sådana utgifter är transportkostnader och betalningar för befintliga lån. Det är långgivarnas ansvar att kreditprövningen grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens ekonomiska förhållanden, även när ansökan kommer via en kreditförmedlare.

Blancolån som går via förmedlare är ofta större än lån direkt från långgivaren. Hälften av de som lånar direkt från en storbank lånar mer än 90 000 kronor (se tabell 4). De som i stället lånar från storbank via en förmedlare lånar i hälften av fallen mer än 140 000 kronor. Skillnaderna är ännu större bland kunder i övriga långgivargrupper. Speciellt stor är den relativa skillnaden mellan de som (i slutändan) lånar av konsumentkreditinstitut; lån via förmedlare är i median 50 000 kronor och lån direkt från konsumentkreditinstitut är i median 5 000 kronor.

Inkomsten bland de som lånar via förmedlare och direkt från långgivaren skiljer sig inte så mycket. De som lånar direkt av en storbank har något högre inkomst, än de som lånar via förmedlare, och de som lånar direkt av ett kortbolag har något lägre inkomst än de som lånar via förmedlare. Även här finner vi störst skillnad mellan konsumentkreditinstitutens kunder. De som lånar via en förmedlare har högre inkomst, vilket kan hänga ihop med att lånen i dessa fall ofta är större.

Storbankskunder får i median liknande ränta oavsett om lånet är förmedlat eller inte. Och lån hos nischbanker är billigare om de går genom en förmedlare. Tillsammans visar det att förmedlare kan bidra till ökad konkurrens. Hos kortbolag och säljfinansieringsbolag betalar blancolånekunder en högre ränta om lånen går via förmedlare. Blancolån är inte dessa bolags huvudsakliga lån. Och det kan vara så att de kräver högre ränta för att täcka för provisionerna. De som lånar via förmedlare från konsumentkreditinstitut betalar betydligt lägre ränta om blancolånet går via en förmedlare, även om räntan fortfarande är hög jämfört med andra långgivargrupper. Det beror troligen på att lån från konsumentkreditinstitut som går genom förmedlare ofta är större än lån än de som kommer direkt från långgivarna.

³⁵ Se bland annat FI:s allmänna råd, FFFS:2021:29, om krediter i konsumentförhållanden.

Tabell 4. Blancoån via förmedlare och direkt från långgivare

Procent, procent, tusentals kronor, tusental kronor och procent

	Förmedlade lån		Inkomst f. skatt		Lån		Nominell ränta	
	Andel	Förd.	Förm.	Direkt	Förm.	Direkt	Förm.	Direkt
SB	7,7	7,2	30,0	32,0	140	91	4,9	4,9
NB	55,2	80,2	30,2	31,0	130	50	6,3	6,7
KB	52,5	6,8	32,0	29,2	200	100	10,0	5,1
SFB	45,3	3,2	28,0	29,8	70	40	11,8	9,0
KKrI	39,1	2,6	30,2	26,2	51	5	21,6	39,0

Källa: FI.

Anm.: Tabellen visar andelar i första två kolumnerna och medianer i övriga kolumner. Andel betyder andel av respektive långgivargrups utlåning och Förd betyder fördelning av förmedlade lån. Förm. betyder förmedlade lån och Direkt syftar på lån direkt från långgivaren.

Konsumenter med betalningsanmärkningar kan få lån, men det har blivit ovanligare

Det finns långgivare som inte lånar ut till låntagare som har en betalningsanmärkning eller nyligen har fått ett inkassokrav. Men vissa bolag lånade ut till låntagare som hade en betalningsanmärkning eller som hade haft ett inkassokrav.³⁶ Om långgivaren gör en kreditupplysning så innehåller den uppgifter om eventuella betalningsanmärkningar som konsumenten har. En betalningsanmärkning finns normalt i kreditupplysningsföretagens register i tre år. Det kan förekomma fall där långgivaren har beviljat ett lån, trots en aktiv betalningsanmärkning, på grund av att treårsperioden väldigt snart var slut. Hur gamla betalningsanmärkningarna var vid lånetillfället kan vi inte se i vår kartläggning. Vi vet inte heller vad som har orsakat betalningsanmärkningen. Vår information om huruvida låntagaren har fått ett inkassokrav inom sex månader före det nya lånet gäller bara krav för lån hos samma bolag.

Nästan 3 procent av blancolåntagarna 2021 hade minst en betalningsanmärkning vid tillfället för det nya lånet. Det var en knapp procentenhet mindre än 2020. Andelen volym med betalningsanmärkning var ungefär 1,5 procent både 2020 och 2021. När det gäller att bevilja lån trots anmärkningar finns det tydliga skillnader mellan långgivargrupperna. Hos stor- och nischbankerna förekom knappt några låntagare med betalningsanmärkningar. Det var vanligast att nya låntagare hade betalningsanmärkningar bland kunder hos säljfinansieringsbolag, kortbolag och konsumentkreditinstitut. Dessutom var variationen stor mellan enskilda bolag. Majoriteten av kortbolagen och hälften av konsumentkreditinstituten ger inte lån till kunder som har betalningsanmärkning.

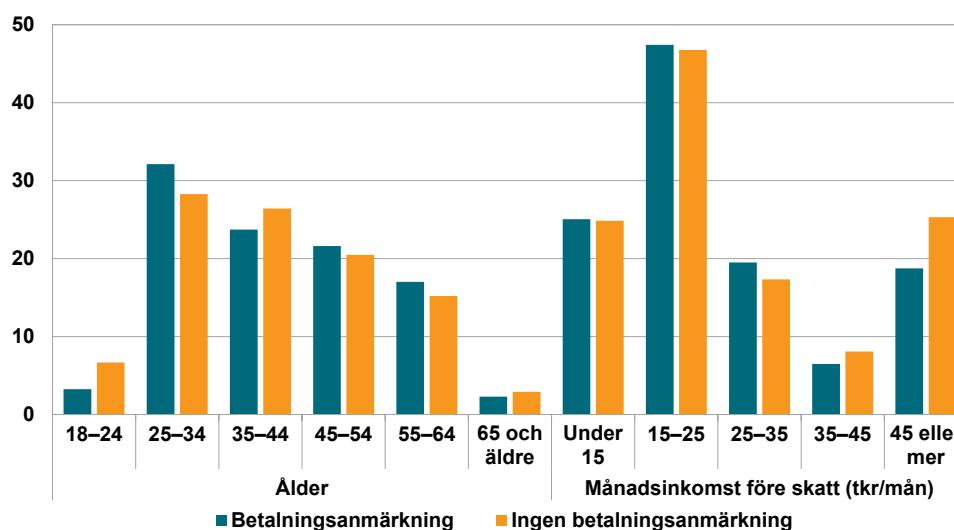
³⁶ FI samlar in uppgift om huruvida låntagaren har fått ett inkassokrav inom sex månader före det nya lånet.

Bland de bolag som accepterar betalningsanmärkning varierar andelen med anmärkning mellan några enstaka procent upp till varannan låntagare. Utlåningen fördelad på ålders- och inkomstgrupper ser snarlik ut för de låntagare som hade betalningsanmärkningar som för de som inte hade anmärkningar (se diagram 17). Det tyder på att långivarna inte gör någon skillnad på de med och utan anmärkningar. Långivarna skulle till exempel kunna kräva högre inkomst för att låna ut till personer med betalningsanmärkning.

Det är ovanligt att långgivaren lånar ut till konsumenter som har fått ett inkassokrav (av den aktuella långgivaren) inom sex månader före det nya lånet. Vi finner några enstaka långgivare bland nischbanker, säljfinansieringsbolag och konsumentkreditinstitut som accepterar låntagare med inkassokrav. Dessa låntagare utgör mellan 1 och 5 procent av kunderna hos de bolagen. Eftersom det finns många långgivare som erbjuder liknande lån så är det möjligt att de som nyligen har fått inkassokrav från ett bolag väljer att låna av ett annat. Därför säger tidigare inkassokrav relativt lite om utlåningen av nya blancolån.

17. Fördelning av låntagare med betalningsanmärkning och utan uppdelade på ålder och inkomst

Procent

Källa: FI.

Sålda lån bryter kopplingen mellan utlåning och lånets hantering

Några långgivare säljer sina lån. När lån säljs innebär det också att det är köparen som skickar eventuella obetalda räkningar för lånet för inkassokrav, betalningsföreläggande och indrivning. Vissa långgivare säljer enbart problemlån medan andra säljer samtliga lån direkt för att få bort dem från sin balansräkning. Oavsett varför långgivaren säljer lån vidare så bryter det kopplingen mellan utlåningen och hanteringen av lånet. Det betyder att uppgifter om inkassokrav och

betalningspåminnelser inte ger den kompletta bilden från de långivare som säljer lån. Försäljning av lån är vanligast bland konsumentkreditinstitut – 40 procent av konsumentkreditinstituten säljer sina lån – och det finns enstaka nischbanker som säljer lån.

Små lån har ofta hög ränta

Konsumtionslån kan vara dyra för låntagaren. Stora lån belastar låntagarens ekonomi under lång tid, medan små lån ofta har hög ränta och höga avgifter i förhållande till lånestorleken. En av tio låntagare med ett nytt blanco- eller objektslån betalar 20 procent eller mer av sin inkomst efter skatt i räntor och amorteringar för det nya lånet.

Långgivare kan tjäna pengar på stora lån under lång tid eller på små lån under kort tid. I det senare fallet har lånet ofta en högre ränta. Det finns även bolag som ger lån som är förknippade med högre risk, exempelvis lån till låntagare med låga inkomster eller betalningsanmärkningar. Räntorna på de lånen är höga eftersom låntagaren vill ha betalt för risken. Små lån med höga räntor kommer främst från konsumentkreditinstitut. I september 2018 infördes nya regler för högskostnadskrediter i konsumentkreditlagen.³⁷ Reglerna innebär bland annat ett tak för den nominella räntan och ett tak för den totala kostnaden. Reglerna medförde att små blancolån med hög ränta minskade kraftigt mellan 2018 och 2019.³⁸

Kostnaderna för små blancolån fortsatt höga

Konsumtionslån har ofta hög ränta, det gäller speciellt små blancolån. Den genomsnittliga nominella räntan på blancolån i kartläggningen 2021 var 11,6 procent. Och hälften av lånen hade en ränta över 6,9 procent (se tabell 5). Lån från konsumentkreditinstitut hade ofta nominella räntor på nästan 40 procent. Det är högst av långgivargrupperna i kartläggningen. Blancolån från storbanker hade lägst ränta. Objektslån hade generellt sett lägre räntor än blancolån. Det beror på att de har en säkerhet som ofta går att sälja om låntagaren får betalningsproblem, vilket gör objektslånen mindre riskfyllda.

³⁷ Se *Lag om ändring av konsumentkreditlagen*, SFS 2018:478.

³⁸ Se Andersson, M.K., T. Aranki och A. Hult (2020), "Färre högkostnadskrediter efter nya regler", FI-analys 22, Finansinspektionen.

Tabell 5. Nominella räntor, uppdelade på lånetyp och långivare

Procent

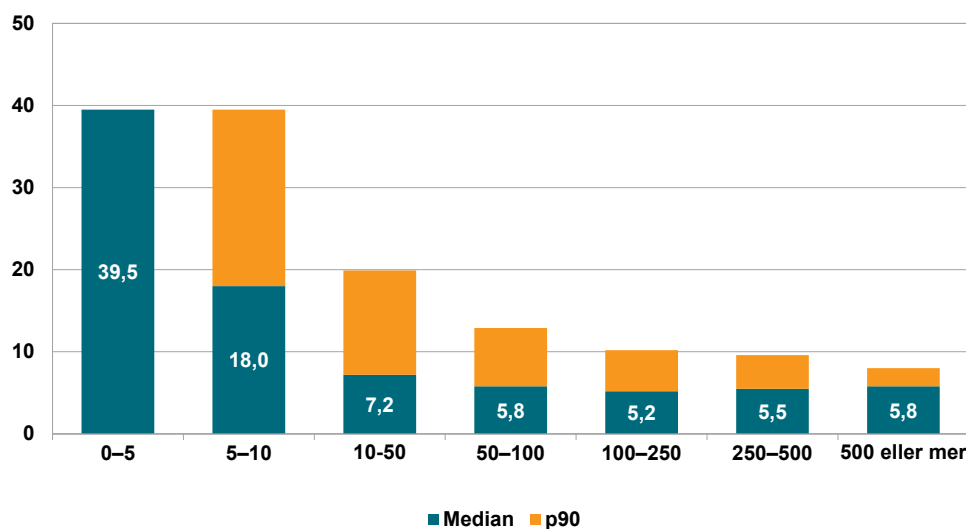
	Blancolån		Objektslån		Delbetalningar	
	Median	p90	Median	p90	Median	p90
Storbanker	4,9	6,9	3,2	5,0	-	
Nischbanker	6,3	11,9	4,0	5,0	0	19,9
Objektfinansieringsbolag	-	-	4,0	5,0	-	
Kortbolag	7,0	15,0	3,0	4,0	5,0	8,0
Säljfinansieringsbolag	10,3	19,7	-	-	0	19,9
Konsumentkreditinstitut	39,0	39,5	-	-	-	-
Total	6,9	39,5	4,0	5,0	0,0	19,9

Källa: FI.

Det är också tydligt att skillnaderna mellan vilka räntor olika blancolåntagare har fått är hög, särskilt när det gäller mindre lånestorlekar. Bland de minsta lånen (0–5 000 kronor) hade cirka 95 procent en ränta nära räntetaket på 39,5 procent (se diagram 18). Dessa lån kommer nästan uteslutande från konsumentkreditinstitut. Bland lånen på 5 000–10 000 kronor hade ungefär en av fyra låntagare en nominell ränta som motsvarade räntetaket. Medianräntan bland blancolån på 500 000 kronor eller mer, var nästan 6 procent och vart tionde av dessa lån hade en ränta på över 8 procent. De största lånen kommer både från storbanker och nischbanker.

18. Nominella räntor på blancolån, uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Procent

Källa: FI.

De små lånen med hög ränta har en kort avtalad löptid, till exempel en månad och det tillkommer ofta avgifter utöver den nominella räntan. Det medför att den

effektiva räntan för små lån blir väsentligt högre än för större lån (se tabell 6).³⁹ Totalkostnaden i kronor för små lån är liten, speciellt om låntagaren betalar räntan under en kort tid. Men i förhållande till sin storlek kostar små lån mycket. Låntagare som tar små lån kan sakna sparkapital och ha små marginaler i sin ekonomi. Därför kan kostnader för små krediter påverka låntagarens ekonomi på ett påtagligt sätt.

Tabell 6. Effektiva räntor, uppdelade på lånetyp och långgivare

Procent

	Blancolån		Objektslån		Delbetalningar	
	Median	p90	Median	p90	Median	p90
Storbanker	5,2	7,6	4,0	6,5		
Nischbanker	6,9	13,8	5,2	8,0	21,8	21,8
Objektfinansieringsbolag	-	-	5,0	7,2	-	-
Kortbolag	7,4	16,9	3,8	6,1	21,5	52,7
Säljfinansieringsbolag	11,6	26,1	-	-	1,6	29,4
Konsumentkreditinstitut	819,1	107 820	-	-	-	-
Total	7,7	3 661	4,9	7,4	21,8	29,3

Källa: FI

Delbetalningar hade också relativt höga effektiva räntor. Hälften av låntagarna betalade mer än 20 procent i effektiv ränta och var tionde låntagare betalade nästan 30 procent eller mer. Objektslånen hade lägst ränta – det gäller såväl nominell som effektiv ränta samt både median och den 90:e percentilen. Sett till blancolån hade storbankerna lägst effektiva räntor. Den medianen var drygt 5 procent 2021. Hos nischbankerna och kortbolagen, som också ger ut stora blancolån var medianerna högre, runt 7 procent. Högst effektiva räntor hade konsumentkreditinstituten. Deras median var nästan 820 procent.

Högre risk leder ofta till högre ränta

Det finns ett samband mellan låntagarnas inkomster och vilken ränta de fick på sitt blancolån. Det beror främst på att låntagare med högre inkomster tar större lån där räntorna är lägre. Men räntan återspeglar också hur stor risk låntagaren har att få betalningsproblem. För blancolåntagare med en månadsinkomst på under 15 000 kronor före skatt hade en tredjedel en nominell ränta på 15 procent eller mer. Och för de med låga månadsinkomster hade väldigt få en nominell ränta på under 5 procent. För gruppen med de högsta inkomsterna hade 7 procent av låntagarna en nominell ränta på över 15 procent. Och över hälften (56 procent) hade en nominell ränta på under 5 procent.

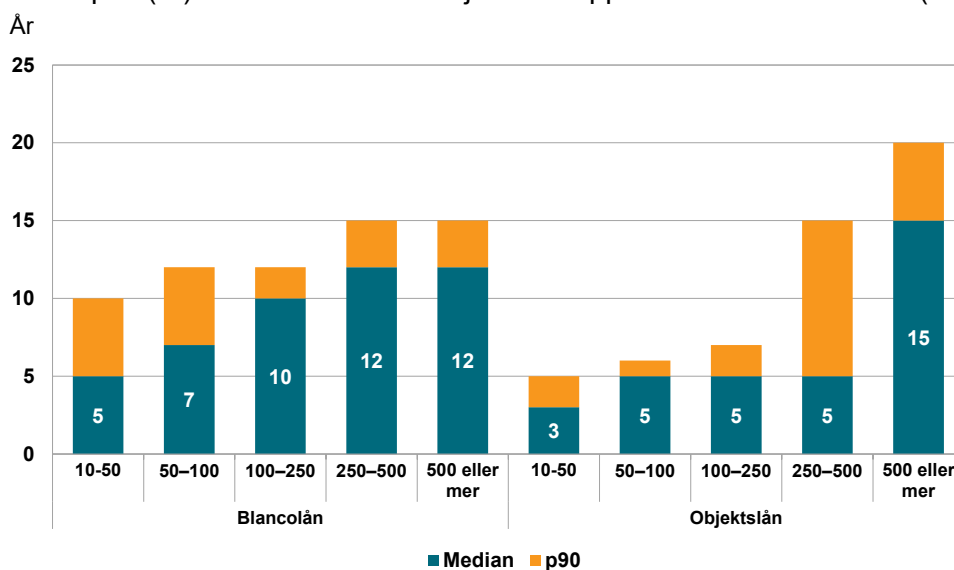
³⁹ Effektiv ränta tar hänsyn till alla lånets kostnader, som nominell ränta, uppläggningsavgift och avavgift, och beräknas som en årlig procentuell kostnad.

Löptiden ökar med lånets storlek

Det är naturligt att större lån har en längre återbetalningstid än små lån. Lånets storlek, löptid, amorteringsplan och ränta bestämmer månadsbetalningen. Det innebär att ett större lån kan ha ungefär samma månadsbetalning som ett mindre lån. Bland de minsta lånen, upp till 5 000 kronor, hade nästan alla en löptid på under 1 år och medianen var 5 månader. För de största lånen, på 500 000 kronor eller mer, hade hälften av blancolånen en löptid på 12 år eller längre (se diagram 19).

Objektslån hade kortare löptid än blancolån av motsvarande storlek. Undantaget är de allra största lånen, där vart annat objektslån hade en löptid på 15 år eller längre. Det hänger ihop med att det är ett fåtal långgivare som erbjuder så pass stora objektslån, och de långgivarna ger ofta lån med långa löptider. Det återspeglas till viss del även i den 90:e percentilen för objektslån på mellan 250 000 och 500 000 kronor.

19. Löptid (år) för blancolån och objektslån uppdelad efter lånestorlek (tkr)

Källa: FI

Anm. Löptider för blancolån under 10 000 kronor har exkluderats i diagrammet.

Löptiderna för stora blancolån har inte förändrats över tid. Det gäller såväl median som den 90:e percentilen för löptiderna. Däremot har medianlöptiden för stora objektslån minskat.

Färre låntagare med stora lånebetalningar i förhållande till inkomsten

Ju större lånebetalningarna är i förhållande till låntagarens inkomst desto känsligare är låntagaren för högre ränta eller inkomstbortfall. Vi har beräknat storleken på låntagarens månadsbetalning och hur stor andel den utgör av låntagarens inkomst

efter skatt.⁴⁰ Månadsbetalningarna består i våra beräkningar av avtalad ränta och amortering. Vi bortser från ränteavdraget i beräkningen av lånebetalningskvoten.⁴¹ Det ger en mer rättvisande bild av låntagarens faktiska månadsbetalning. Både medianlånet och vart tionde lån (den 90:e percentilen) är större bland objektslån än bland blancolån (se tabell 7). Dessutom har de flesta objektslån (utom de största) kortare löptid än blancolånen. Det gör att betalningarna för objektslån vanligen är större, trots att de har lägre ränta än blancolån.

Tabell 7. Kostnader uppdelade på lånetyp

Median och den 90:e percentilen

		Blancolån	Objektslån	Delbetalningar
Storlek (tkr)	Median	55	140	0,7
	p90	286	318	7,8
Löptid (år)	Median	7	5	1
	p90	12	7	3
Ränta (nominell)	Median	6,85	3,95	0
	p90	39,5	4,95	19,9
Ränta (effektiv)	Median	7,7	4,9	21,8
	p90	3 661	7,4	29,3
Betalning (Annuitet)	Median	1 089	2 542	58
	p90	3 406	7 262	1 199
LBK (Annuitet)	Median	4,9	10,8	1,6
	p90	14,5	33,2	18,3

Källa: FI.

Anm. Betalning är månadsbetalning vid annuitet. LBK är lånebetalningskvot, vilken beräknas som lånebetalning (ränta och amortering) delat med inkomst efter skatt.

Hälften av låntagare med nya blancolån på under 5 000 kronor betalade mer än 3 procent av sin inkomst på det nya lånet (se diagram 20). De som har små lån med höga lånebetalningar – den 90:e percentilen är 2 000 kronor i månaden – betalar mer än 20 procent av sin inkomst i räntor och amorteringar. Det kan jämföras med att hälften av de som lånade över 500 000 kronor betalade mer än 20 procent av

⁴⁰ I beräkningen har vi utgått från den avtalade räntan och annuitetsamortering.

Beräkningarna tar inte hänsyn till kostnader utöver räntan och ger därför en underskattning för vissa låntagare.

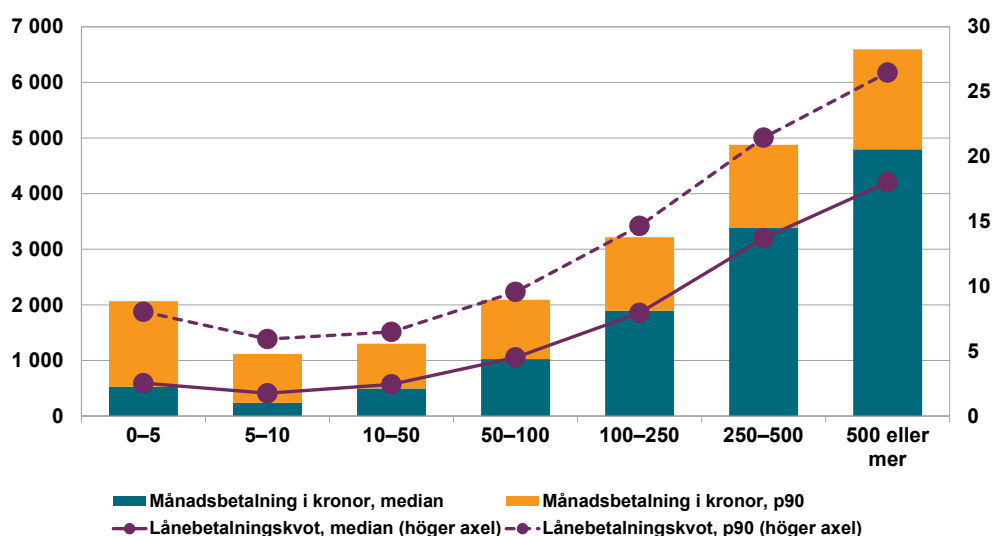
⁴¹ Om en låntagare betalar skatt kan den göra ett avdrag för räntekostnaden på lånet. Ränteavdraget är 30 procent upp till 100 000 kronors underskott och därefter 21 procent på överstigande belopp. För en genomgång av ränteavdrag se Almenberg och Andersson (2020).

inkomsten i räntor och amorteringar. Och en av tio med de med största lånen betalade drygt 6 500 kronor i lånebetalningar, vilket motsvarade 30 procent av inkomsten.

Lånebetalningskvoterna uppdelade på lånestorlek är snarlika för objektslån och blacolån. Det beror på att de med nya objektslån har högre inkomst än de som tar blacolån. I beräkningen kompenserar det för att objektslånen ofta har högre lånebetalningar (mätt i kronor).

20. Lånebetalningskvot och månadsbetalning (kronor) för blacolån, uppdelade efter lånestorlek (tkr)

Kronor, Procent

Källa: FI.

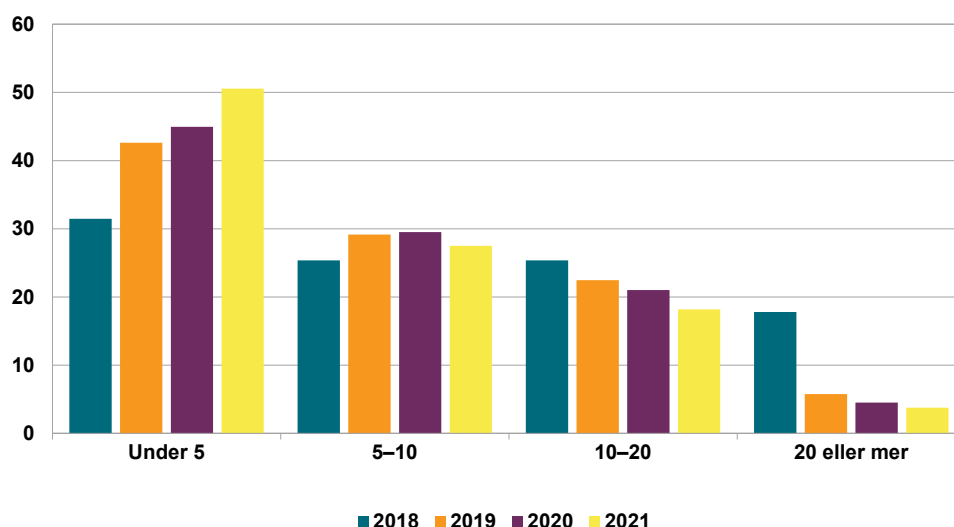
Anm.: Avser beräknade lånebetalningskvoter och månadsbetalningar vid avtalad ränta och annuitetsamortering.

Lånebetalningskvoterna för blacolån från storbanker och nischbanker var relativt oförändrade mellan 2020 och 2021. För storbankskunder ökade lånebetalningskvoterna något och för nischbankskunder minskade de något. Vi ser att konsumentkreditinstitutens kunder, som ofta tar små lån, har minskande lånebetalningskvoter över tid. Om bolagen har kompenserat för den lägre räntan (på grund av räntetaket) med högre avgifter har de faktiska lånebetalningskvoterna minskat mindre än i våra beräkningar.⁴² Sammantaget ser vi att andelen låntagare med små lånebetalningskvoter, under 5 procent av inkomsten efter skatt, har ökat över tid (se diagram 21). Samtidigt har de som betalar mer än 10 eller 20 procent av sin inkomst i räntor och amorteringar minskat.

⁴² Våra lånebetalningskvoter saknar information om både uppläggningsavgifter och löpande avgifter.

21. Fördelning av lånebetalningskvoter för blancolån över tid

Procent

Källa: FI.

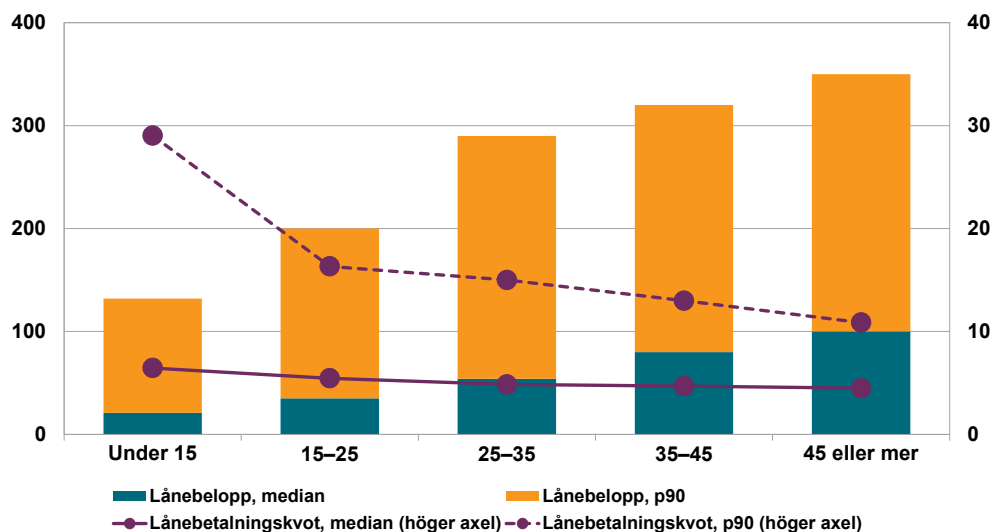
Anm.: Avser beräknade lånebetalningskvoter med avtalad ränta och annuitetsamortering.

Låntagare med låga inkomster betalade mer i förhållande till sin inkomst

Låntagare med låg inkomst betalar en större andel av i sin inkomst i räntor och amorteringar, jämfört med låntagare med högre inkomst. Det gäller både för medianlåntagaren och den 90:e percentilen. De som hade över 45 000 kronor i inkomst lånade 100 000 kronor i median (se diagram 22). Trots detta betalade varannan låntagare med en inkomst på under 15 000 kronor före skatt och ett nytt blancolån 7 procent av sin inkomst på lånet, medan varannan låntagare med en inkomst på över 45 000 kronor och ett nytt lån betalade knappt 5 procent av inkomsten. Skillnaden mellan låg- och höginkomsttagarens lånebetalningskvoter ökar om vi i stället utgår från de i varje grupp som betalar mycket (den 90:e percentilen). Var tionde låntagare i den lägsta inkomstgruppen betalade en tredjedel av sin inkomst på det nya lånet och var tionde låntagare i högsta inkomstgruppen betalade nästan 12 procent av sin inkomst. Det visar att spridningen är större bland låntagare med låg inkomst, vilket speglar att låginkomsttagare ibland tar stora lån.

22. Lånebelopp och lånebetalningskvot, uppdelade efter månadsinkomst före skatt (tkr)

Tusentals kronor, Procent

Källa: FI.

Anm.: Avser medianer för lånebelopp och beräknade lånebetalningskvoter vid annuitetsamortering.

Sedan 2021 har de ekonomiska utsikterna försämrats och inflationen har ökat. Dessutom har räntorna stigit och förväntas fortsätta stiga. Det kan medföra att de som har stora konsumtionslån kan komma att behöva betala en större andel av sin disponibla inkomst i ränta. Vidare har sannolikheten att inkomsten minskar, genom arbetslöshet, ökat. Sammantaget innebär detta att fler kan få svårt att bära kostnaden för lånet.

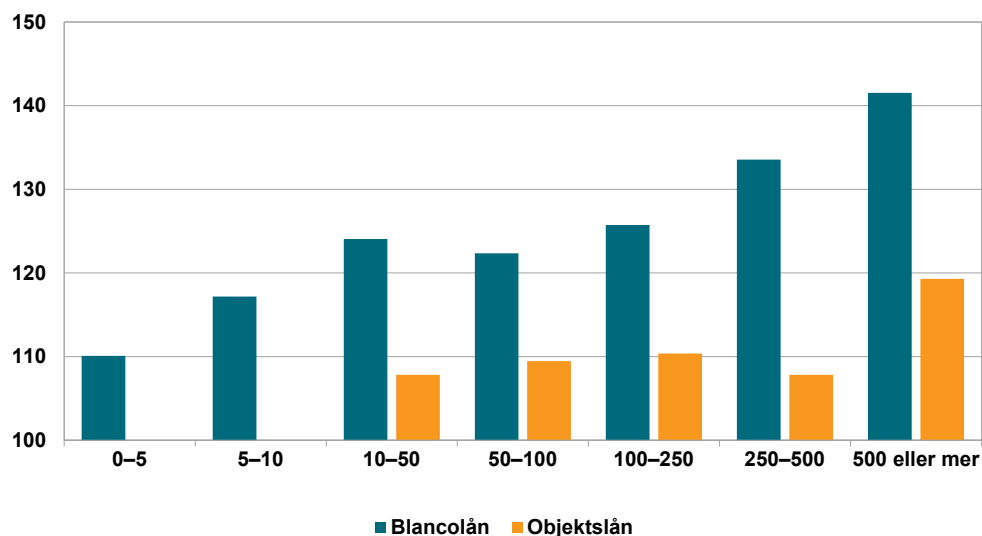
Lånets totala kostnad beror på storlek, ränta och löptid

Lånets totala kostnad (sett över hela löptiden) beror på ränta och avgifter. Lånets löptid påverkar också kostnaden. Om lånet har lång löptid, och låntagaren inte betalar av lånet i förtid, innebär det att låntagaren betalar ränta under lång tid. Det ger en större total kostnad än om löptiden hade varit kortare. Vid val av löptid finns det alltså en avvägning för låntagaren. Kort återbetalningstid ger större månadsbetalningar och lägre total kostnad, jämfört med längre löptid.

Vi har beräknat lånens återbetalningskvoter som totalt återbetalt belopp delat på lånets ursprungliga storlek. Hälften av de med små blancolån (upp till 5 000 kronor) betalade över 10 procent av lånet i kostnader (se diagram 23). Lånebetalningskvoterna ökar sedan med lånets storlek, trots att räntan ofta minskar. Det beror på att löptiden i regel också ökar med lånets storlek. Hälften av de som tog ett nytt blancolån på över 500 000 kronor betalade mer än 40 procent av lånets storlek i ränta och avgifter under lånets löptid.

Objektslån har ofta kortare löptid än blancolån av samma storlek. Och de har lägre total återbetalning än blancolån. Objektslån hade lånebetalningskvoter (medianer) mellan just under 110 och 120 procent. Och kvoterna skiljer sig inte så mycket mellan lånestorlekarna. Jämförelsen av återbetalningskvoter mellan blancolån och objektslån visar även löptidens betydelse för den totala kostnaden.

23. Återbetalningar relativt lånens storlek uppdelade på lånetyp och storlek
Procent

Källa: FI.

Betalningsproblem och skulduppbyggnad

Betalningspåminnelser och inkassokrav är tidiga tecken på betalningsproblem. Betalningsproblem minskar typiskt sett med låntagarens ålder och inkomst. Men det är i huvudsak kombinationen låntagare och långgivare som påverkar hur vanliga betalningsproblem är. Nästan var sjätte som lånar av konsumentkreditinstitut får inkassokrav inom åtta månader. Det är en betydligt större andel än lån från andra långgivare

Tidiga betalningsproblem

FI:s tidigare analyser har visat att unga låntagare oftare än andra åldersgrupper får betalningsproblem kort efter att de har tagit ett nytt.⁴³ På samma sätt är det vanligare att låntagare med låg inkomst får problem, oavsett åldersgrupp. Förekomsten av tidiga betalningsproblem minskar om låntagaren har en hög inkomst eller överskott i en KALP-beräkning. Dessutom visar FI:s analyser att om långgivaren har begärt in (och använt) mer omfattande information om låntagaren så får färre låntagare betalningsproblem.

Betalningsproblem kan märkas genom att låntagare lägger om lån, utökar lån eller förlänger löptiden. Här beskriver vi betalningsproblemen med en kedja där betalningspåminnelser är det första som vi kan observera i kartläggningen. Efter det kan en skuld överlåtas till ett inkassobolag och i ett sista steg bli en skuld hos Kronofogden.⁴⁴ De olika stadierna är förknippade med extra kostnader. Påminnelser innebär i dagsläget en extra kostnad på 60 kronor. För inkassokrav är kostnaden 180 kronor för låntagaren. I kartläggningarna 2020 och 2021 kan vi följa om låntagarna fick betalningspåminnelser och inkassokrav inom lånets första åtta månader.⁴⁵ Betalningsproblem kan också uppstå vid ett senare tillfälle, men det kan vi inte se i kartläggningen.

Om låntagaren inte betalar ett inkassokrav kan bolaget ansöka om ett betalningsföreläggande hos Kronofogden. Då tillkommer ytterligare kostnader på 300 kronor plus eventuellt 360 kronor i ombudsarvode. Slutligen kan en skuld fastställas hos Kronofogden. Den lämnas då för indrivning, vilket är förknippat med ytterligare 600 kronor i kostnad för låntagaren.

⁴³ Se Andersson, M.K. och G. Förster (2021), "Varför får vissa konsumtionslånetagare betalningsproblem?", FI-analys 29

⁴⁴ Se FI-analys 29 och 32 för mer detaljerade beskrivningar av betalningsproblem.

⁴⁵ För kort- och kontokrediter är tiden tio månader. För åren 2018 och 2019 har vi kunnat följa tidiga betalningsproblem i fem månader.

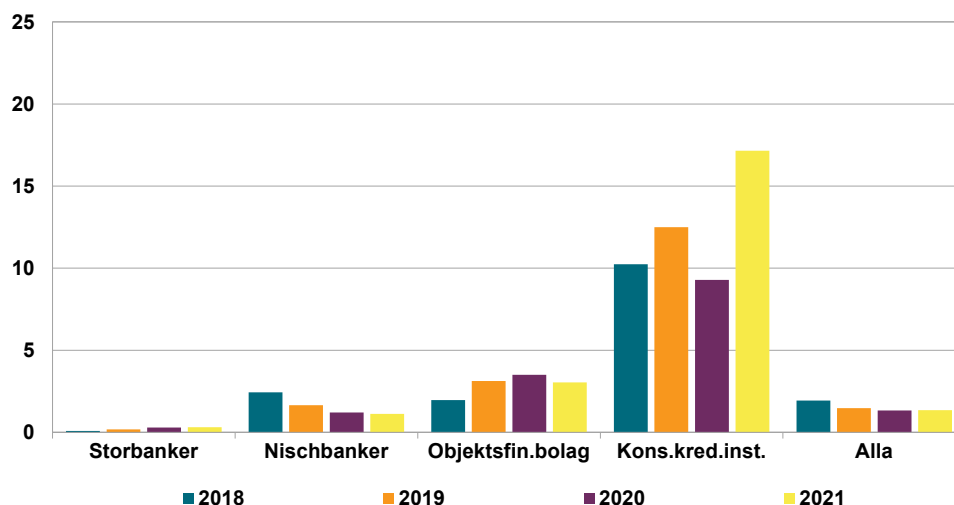
Kedjan av betalningsproblem kan vara mer komplicerad än beskrivningen ovan. Till exempel kan en låntagare ta nya (större) lån för att lösa lån som har inneburit inkassokrav, och att det är dessa samlingslån som senare kan leda till allvarliga betalningsproblem. I tidigare analyser har vi visat att små lån oftare leder till påminnelser och inkassokrav än stora lån.⁴⁶ Eftersom låntagare med små låneskulder ofta kan betala innan de får allvarliga betalningsproblem är det vanligare att låntagare med flera eller större lån får skulder hos Kronofogden.

Lån från storbanker leder sällan till inkassokrav kort efter de har blivit beviljade – andelen som fick inkassokrav inom 5 månader ökade något från 0,1 procent 2018 till 0,3 procent 2021 (se diagram 24). Andelen låntagare hos nischbanker som fick inkassokrav under samma period var högre än hos storbanker, men har minskat över tid. Inkassokraven ökade något bland objektsfinansieringsbolagens kunder mellan 2018 och 2020, men minskade 2021. Sammantaget har andelen nya blanco- och objektslånetagare som får inkassokrav minskat från nästan 2 procent till knappt 1,5 procent. Trots den generella minskningen är det en fortsatt hög andel låntagare hos konsumentkreditinstitut som får inkassokrav. Cirka 17 procent av deras låntagare fick inkassokrav inom 5 månader. Det är den högsta siffran sedan FI började göra sina kartläggningar.

⁴⁶ Se Andersson, M.K, A. Bergling och M. Üye (2021), ”Lån, betalningsproblem och skuld hos Kronofogden” FI-analys 32.

24. Andel låntagare med inkassokrav inom 5 månader efter nya lånet

Procent

Källa: FI

Anm. Beräkningarna bygger på de bolag som inte säljer lån och har ingått i kartläggningen alla år. Diagrammet visar blanco- och objektslån sammantaget.

Många inkassokrav hos konsumentkreditinstituten

Det var 1,6 procent av blancolåntagarna som fick inkassokrav inom 8 månader efter det nya lånet. Andelen var större bland män och de som tog små lån. Att små lån oftare leder till inkassokrav beror på att de är lån till låntagare med mindre marginaler från långgivare med högre risktolerans (jämför med diagram 25). Det var en större andel låntagare med nya objektlån som fick inkassokrav. Och dessa andelar var relativt jämnt fördelade mellan olika lånestorleksgrupper. En ytterligare skillnad jämfört med blancoån är att det var en större andel kvinnor som fick inkassokrav. Bland de som konsumerat med hjälp av delbetalningar fick nästan 9 procent inkassokrav. Andelen var större bland män och allra störst bland de som tog de största delbetalningarna

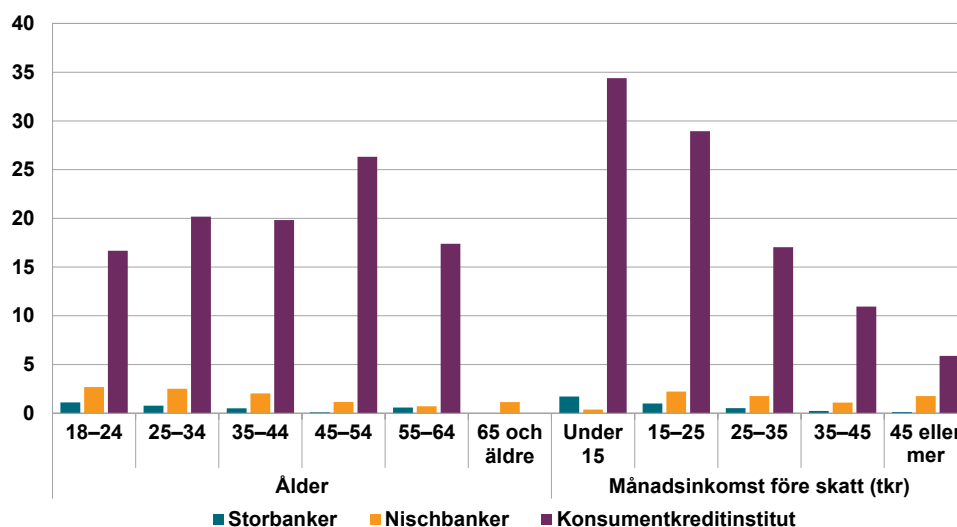
Totalt sett har andelen låntagare med nya blancoån som fick inkassokrav minskat jämfört med vår förra rapport. Det beror till stor del på att vi använder data från färre konsumentkreditinstitut i årets rapport.⁴⁷ Men de generella slutsatserna från tidigare rapporter kvarstår: Andelen blancolåntagare av de som lånar av stor- och nischbanker som får inkassokrav är störst för unga och för låginkomsttagare (se diagram 25). Men andelarna är relativt små. Det är en betydligt större andel låntagare från konsumentkreditinstitut som får inkassokrav – cirka en av sex. Sett till ålder är dessa andelar relativt lika, men det är vanligare att unga lånar av konsumentkreditinstitut (äldre lånar oftare av stor- och nischbanker). Uppdelat på

⁴⁷ Eftersom vi använder ett urval av långgivare kommer stickprovets sammansättning att påverka totalsiffrorna. Det är därför mest informativt att dela in resultaten efter långgivargrupp.

inkomst ser vi att drygt var tredje låntagare hos konsumentkreditinstitut med en inkomst på under 15 000 kronor före skatt får ett inkassokrav, vilket kan jämföras med att knappt 6 procent av de med inkomst på över 45 000 kronor får inkassokrav. Det är ändå betydligt fler än storbankskunderna där 0,1 procent av de med de högsta inkomsterna får inkassokrav.

25. Andel låntagare som fått inkassokrav efter 8 månader, uppdelade på ålder, inkomst och lånetyp

Procent

Källa: FI.

Jämförelsen ovan mellan olika bolagsgrupper är inte uttömmande.

Konumentkreditinstitut ger nästan bara små lån och många av dessa har en kort löptid. Därför ger inkassokrav inom åtta månader en relativt bra totalbild över andelen låntagare som får tidiga betalningsproblem. Stor- och nischbanker ger generellt sett större lån som har längre löptid. De som tar dessa lån kan potentiellt få inkassokrav under flera år och därför ger åtta månader en sämre bild av helheten. Tidigare analyser visar att nästan 18 procent av konsumentkreditinstitutens kunder får inkassokrav under ett år.⁴⁸ Det stämmer rätt väl överens med informationen i kartläggningen. Cirka 1 procent av storbankernas kunder och drygt 2 procent av nischbankernas kunder får inkassokrav varje år totalt sett, vilket är högre än i kartläggningen.

Fördjupning – Störst andel betalningsproblem bland unga män

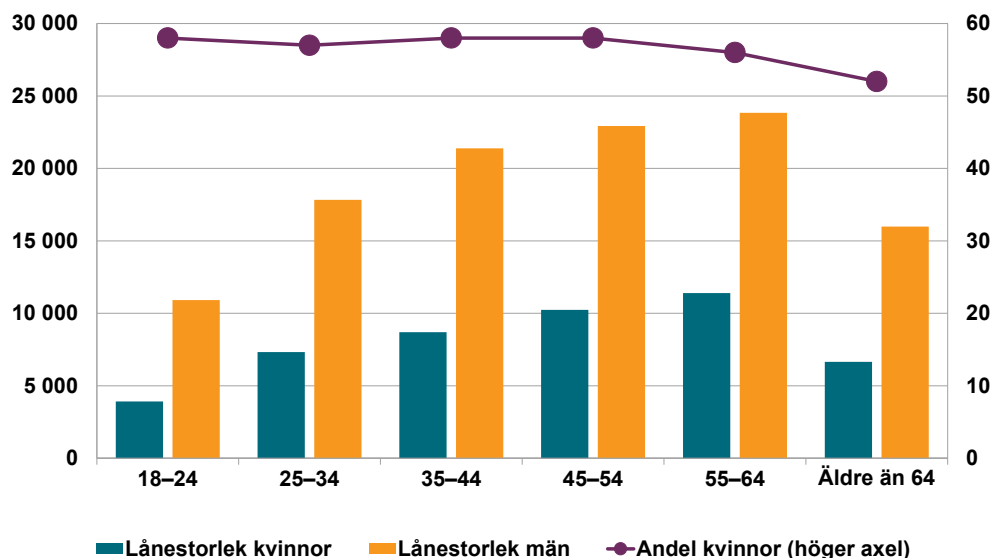
Denna faktaruta redovisar andelen låntagare som får inkassokrav, betalningsföreläggande, skulden fastställd (utslag) hos Kronofogden och andelen

⁴⁸ Se Andersson, M. K. och M. Üye (2021), ”Långgivarens betydelse för betalningsproblem”, FI-analys 35, Finansinspektionen.

som har skulden kvar året efter.⁴⁹ Vi har delat upp dessa betalningsproblem i kvinnor och män i olika åldrar.⁵⁰

26. Inkomst före skatt för nya konsumtionslånetagare uppdelat på ålder och kön

Kronor och procent

Källa: FI.

Anm.: Diagrammet visar medianinkomst, det vill säga inkomsten för den låntagare som befinner sig i mitten av fördelningen för respektive kategori.

Män tar större lån än kvinnor (se diagram 26). Det beror troligen på att män har högre inkomst och är mer riskbenägna.⁵¹ Män lånar oftare av stor- och nischbanker, som typiskt sett är de som ger större lån. Kvinnor lånar oftare än män. Det hänger ihop med att kvinnor oftare konsumerar med fakturor (både generellt och de som blir räntebärande) och delbetalningar. Båda dessa lånetyper är många till antalet och små till beloppen. Lånstorleken ökar också med låntagarens ålder. Andelen låntagare med betalningsproblem minskar med ålder (se diagram 27).

Skillnaden mellan kvinnor och män märks både vid tidiga och allvarliga betalningsproblem. Det är genomgående en större andel män som får inkassokrav. Det är även en större andel män som får allvarliga betalningsproblem bland låntagare under 45 år. Skälen till att män i större utsträckning får dessa betalningsproblem kan vara att de är mer benägna att ta risk och att de därför lånar större belopp i förhållande till sin inkomst.

⁴⁹ Här studerar vi befintliga konsumtionslån (från aggregerade uppgifter i kartläggningen).

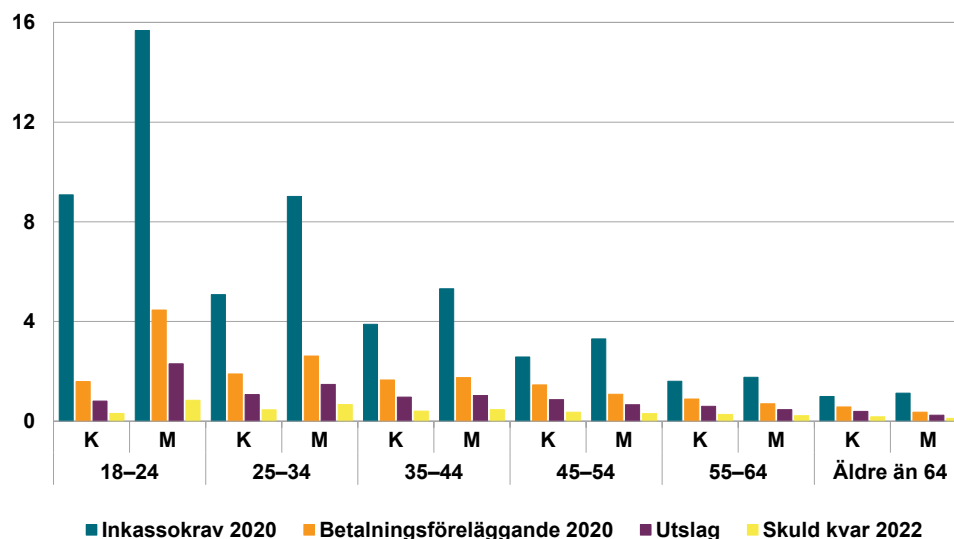
⁵⁰ För mer information om betalningsproblem i dessa grupper se Andersson, M.K., och M. Üye (2022), "Utlåning och betalningsproblem bland kvinnor och män", FI-analys 38, Finansinspektionen.

⁵¹ Se till exempel Eckel och Grossman (2008), "Men, Women and Risk Aversion: Experimental Evidence", Handbook of Experimental Economic Results.

Bland låntagare över 45 år är det en större andel kvinnor som får betalningsföreläggande och skuld hos Kronofogden. Det kan bero på att en del livshändelser – exempelvis skilsmässor – i allmänhet slår hårdare mot kvinnor, eftersom de har lägre inkomst än män. Skillnaden mellan olika åldersgrupper minskar med betalningsproblemens allvarighet. Därför är inkassokrav ett tydligare tecken på betalningssvårigheter för äldre låntagare. Att unga i större utsträckning får, men betalar, inkassokrav kan bero på att de har mindre vana att hantera betalningar och oftare är benägna att skjuta upp dem (och ta den kostnad detta medför). Det kan även vara så att yngre får hjälp, av föräldrar, att betala innan det blir en skuld hos Kronofogden.

27. Andel konsumtionslånetagare med betalningsproblem i olika steg, uppdelat på ålder och kön

Procent

Källa: FI och Kronofogden.

Anm.: Utslag betyder att skulden har blivit fastställd för indrivning. Skuld kvar betyder skuld hos Kronofogden i mars 2022 på grund av ett betalningsföreläggande 2020.

Tecken på skulduppbyggnad

För de flesta blancolån, objektslån och kortkrediter finns uppgifter i kartläggningen om låntagarens befintliga lån. Uppgifterna har begärts in från ett kreditupplysningsföretag vid kreditprövningstillfället eller direkt från låntagaren. När det gäller delbetalningar, fakturor, konverterade delbetalningar och kontokrediter sänkades ofta uppgifter om huruvida låntagaren till exempel hade befintliga konsumtionslån eller bolån.

Drygt 3 av 4 blancolåntagare hade redan befintliga blancolån när lånet i kartläggningen beviljades (se tabell 8). Av dessa hade ungefär hälften befintliga blancolån som översteg 100 000 kronor. Det är dock okänt om låntagarna behöll

sina befintliga lån eller valde att lösa dem i samband med utbetalningen av det nya lånet. Knappt 37 procent av blancolåntagarna hade befintliga lån mot annan säkerhet än bostad. Även bland objektslåntagarna var det vanligt med befintliga konsumtionslån. Ungefär en tredjedel hade befintliga blancolån som översteg 100 000 kronor när objektslånet i kartläggningen beviljades.

Tabell 8. Andel låntagare med blancolån och objektslån som hade befintliga konsumtionslån när lånet togs

Procent

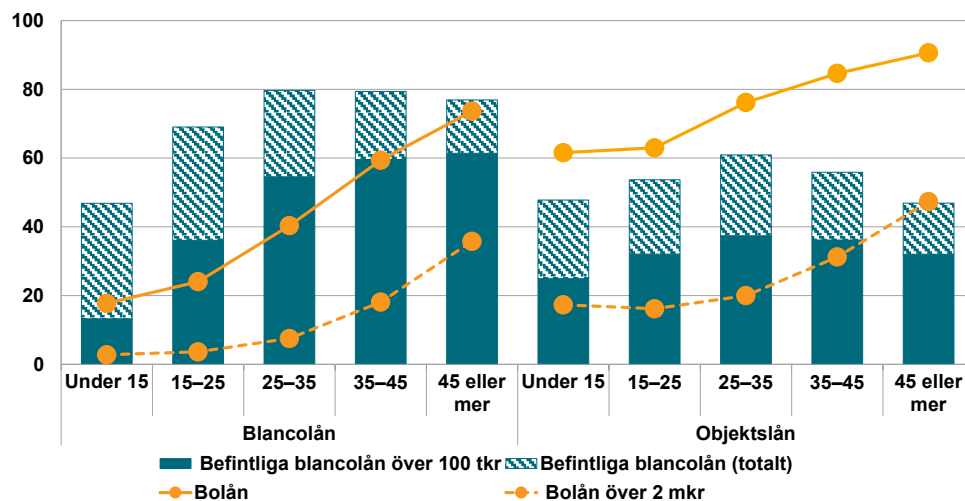
	Befintliga blancolån		Befintliga lån mot annan säkerhet		
	Total andel	– varav lån över 100 tkr	Total andel	– varav lån över 100 tkr	
Blancolån	SB	63,2	34,4	28,9	9,6
	NB	83,4	63,5	39,1	12,1
	KB	86,6	69,7	39,6	16,7
	SFB	85,9	52,2	51,4	5,8
	KKRI	72,2	37,6	47,8	5,0
	Total	75,7	50,9	36,7	10,3
Objektslån	SB	33,8	6,7	16,0	21,2
	NB	50,2	16,9	16,1	38,8
	OBF	53,7	17,5	15,2	43,6
	KB	52,0	11,7	15,7	42,0
	Total	55,2	34,5	45,5	23,7

Källa: FI

Det var vanligare att låntagare med höga inkomster hade befintliga konsumtionslån och bolån när lånet i kartläggningen beviljades. Bland blancolåntagare med en månadsinkomst på över 45 000 kronor före skatt hade 6 av 10 befintliga blancolån på över 100 000 kronor när det nya lånet togs (se diagram 28).

28. Andel låntagare av nya blancolån och objektslån som hade befintliga blancolån respektive bolån när lånet togs, uppdelade efter inkomst före skatt (tkr/mån)

Procent

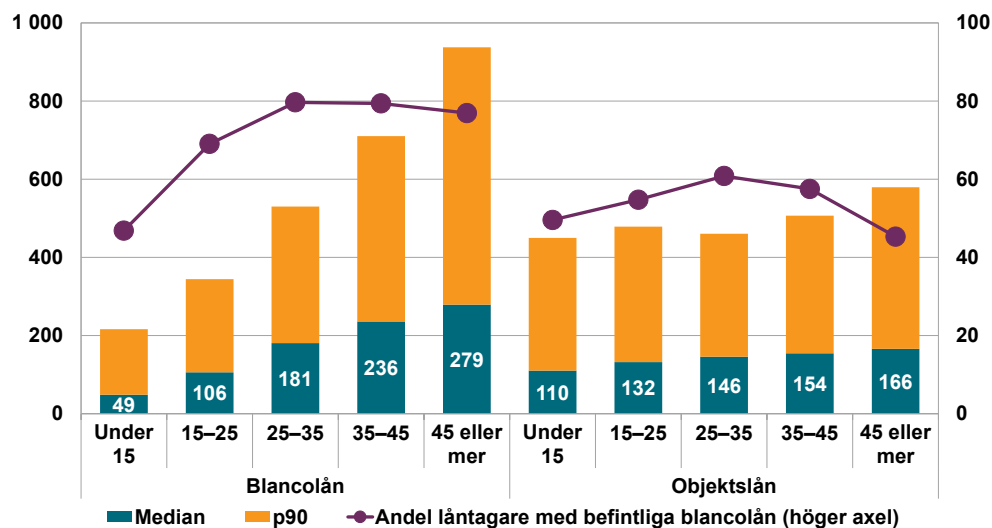
Källa: FI.

Anm.: Diagrammet visar de lån som låntagaren hade innan det nya lånet i kartläggningen.

Många låntagare som tog ett nytt blancolån eller objektslån hade stora befintliga blancolån (se diagram 29). Och det är vanligt att låntagare med blancolån uppgav att de tog det nya lånet för att lösa befintliga lån och krediter.

29. Storlek på befintliga blancolån som låntagaren hade när det nya lånet togs, uppdelade efter lånetyp (för nya lånet) och inkomst före skatt (tkr/mån)

Tusentals kronor, Procent

Källa: FI

Anm. Diagrammet visar de lån som låntagaren hade före det nya lånet i kartläggningen.

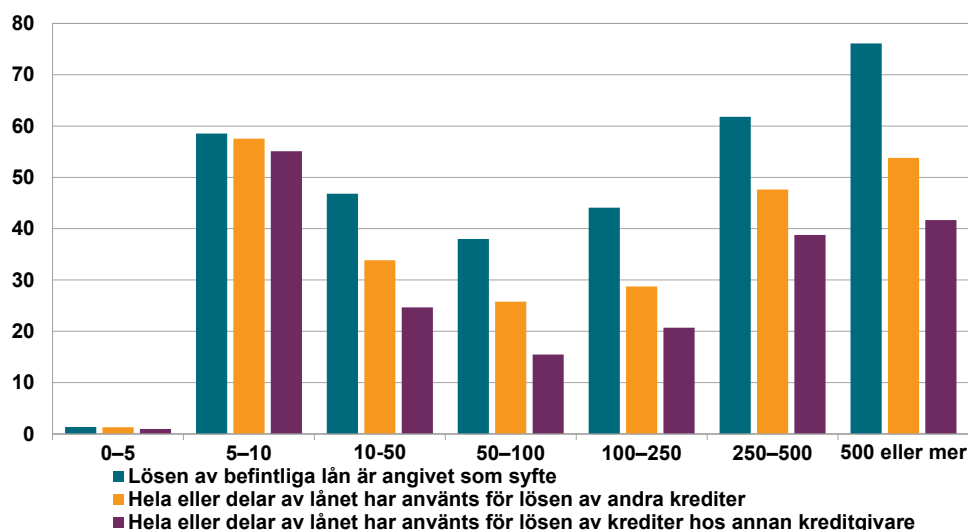
Många blancolån används för att lösa andra lån

Blancolån kan användas för många olika syften. Dessutom kan ett lån ha flera syften. För var fjärde blancolån i kartläggningen saknas det uppgift om vad lånet användes till. Det kan bero på att låntagaren inte har angivit något syfte vid låneansökan.⁵² Det vanligaste angivna syftet var att lösa befintliga lån och krediter.

Där syftet finns rapporterat var det 42 procent av blancolåntagarna som uppgav att de skulle lösa andra lån och krediter.⁵³ Det var vanligare att stora blancolån användes för att lösa andra lån (se diagram 30).

30. Blancolån med syfte att lösa andra lån och krediter

Procent

Källa: FI.

Lösen av tidigare lån innefattar lån från samma långgivare som det nya lånet eller lån från en annan långgivare. Att låntagare använder lån för att lösa befintliga lån kan vara ett tecken på att de aktivt söker bättre lånevillkor, som till exempel lägre ränta. Men om låntagaren samtidigt utökar sina lån kan det vara ett tecken på skulduppbyggnad, som i förlängningen kan leda till betalningsproblem. Om låntagaren väljer en längre löptid för det nya lånet för att sänka sin månadsbetalning så kommer totalkostnaden för lånet att öka. Speciellt kan kostnaderna öka om låntagaren lägger om annuitetslån efter kort tid eftersom hen då inte har hunnit amortera så mycket. Allra mest oroväckande är det alltså om

⁵² FI:s nya allmänna råd, som kom efter uppgifterna i denna kartläggning, trycker på vikten av att långgivaren tar in uppgifter om lånets syfte.

⁵³ Långgivare hanterar den här processen på olika sätt. En del långgivare löser lånen åt låntagaren. Andra betalar ut lånet och kontrollerar om andra lån betalas tillbaka. Men det finns också långgivare som enbart betalar ut lånet.

låntagaren löser annuitetslån med nya större lån och samtidigt förlänger löptiden.
Det ger en hög totalkostnad och tyder på betalningsproblem.

Betalningar som blir lån

Fakturor samt kort- och kontokrediter är olika sätt att betala för en vara eller tjänst. Konsumenterna betalar de flesta av dessa i tid. Om en konsument inte betalar i tid, eller omvandlar betalningarna till lån får konsumenten betala extra kostnader. Sammantaget får 6,5 procent av dessa låntagare inkassokrav inom 8 månader. Störst är andelarna bland de med kostnadsbärande fakturor, unga låntagare och låntagare med låg inkomst.

Från en betalning till ett lån

När en konsument köper en vara eller tjänst kan den betala direkt med kontanter eller med ett debetkort. Konsumenten kan även låna pengar för att köpa varan eller tjänsten. Blancolån, objektslån och delbetalningar är tre typer av sådana lån. Sedan finns det betalningsformer där köpet görs direkt, men betalningen görs av en långivare som konsumenten betalar till vid ett senare tillfälle. Fakturor samt kort- och kontokrediter är olika sätt att betala senare. Sådan konsumtion är lånefinansierad, men det finns viktiga skillnader mellan dessa lån och med andra låntyper.

En faktura medför inga extra kostnader om konsumenten betalar i tid (ofta 14 eller 28 dagar efter köpet). Fakturor är också undantagna kravet på kreditprövning i konsumentkreditlagen. Fakturorna i kartläggningen är sådana att konsumenten ofta kan välja att omvandla fakturan till ett avtal om delbetalning eller en kortkredit. Då måste långivaren först göra en kreditprövning. I vissa fall väljer långivaren att göra kreditprövningen redan vid fakturatillfället. Ungefär 98 procent av fakturorna i kartläggningen hade ett upplägg där det var möjligt för fakturatagaren att omvandla fakturan till en delbetalning eller revolverande kredit.⁵⁴ Men det är relativt få som väljer att göra det (se fördjupningsruta Fakturor är betalningsmedel som kan medföra extra kostnader).

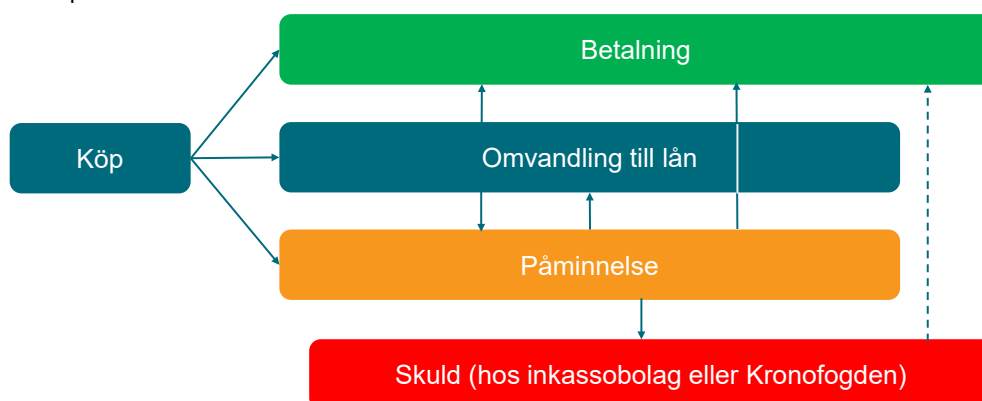
Om fakturatagaren omvandlar fakturan (konvertering), eller inte betalar i tid och får en påminnelse, innebär fakturan extra kostnader i form av ränta eller avgifter. Då jämför vi fakturan med ett lån (se figur 31). Vi kallar då fakturan för kostnadsbärande och konsumenten för låntagare. Även om en faktura i grunden är en betalning kan den i förlängningen alltså leda till en skuld hos inkassobolag eller hos Kronofogden.⁵⁵

⁵⁴ Det finns även andra företag och organisationer, som inte ingår i kartläggningen, som ställer ut fakturor. Deras fakturor är typiskt sett inte omvandlingsbara.

⁵⁵ Fakturan är i sig en skuld men konsumenten kan också ta andra lån för att betala fakturor, och både dessa kan leda till en skuld hos inkassobolag eller Kronofogden.

31. Köp med faktura och tillhörande betalningar

Principskiss

Källa: FI.

Ett kreditkort ger konsumenter ett köputrymme (limit) som de kan använda för konsumtion. Den som ställer ut kortet (långivaren) gör en kreditprövning av konsumenten (låntagaren). Köp med kreditkort liknar på många sätt köp på faktura. Skillnaden är att konsumenten kan samla många köp, under en månad, och sedan betala kortkrediten vid ett senare tillfälle, som vanligen sammanfaller med löneutbetalningar en till två månader efter betalningen.⁵⁶ Så länge konsumenten betalar sin kortkredit i tid behöver hen inte betala några extra kostnader utöver kostnaden för varan eller tjänsten.⁵⁷ Men om konsumenten inte betalar i tid tillkommer ränta på skuldbeloppet. Och vi ser då kortbetalningen som ett lån. Lånet varar tills konsumenten har betalat tillbaka hela skulden. Den som har ett kreditkortslån kan ofta välja att delbetala. Om konsumenten väljer att delbetala ett minsta belopp – ofta 200 kronor eller en andel av den utnyttjade krediten per månad – kan krediten leda till betalningsproblem som betalningspåminnelser, inkassokrav, betalningsföreläggande och skuld hos Kronofogden. Sådana problem uppstår när låntagaren inte betalar den minsta månadsbetalningen.

En fjärde variant av betalningar som kan bli lån är kontokrediter. En kontokredit ger, liksom en kortkredit, ett beviljat köputrymme. Långivaren ska pröva låntagarens återbetalningsförmåga före den beviljar det utrymmet. Om konsumenten inte utnyttjar kreditutrymmet kostar det ingenting.⁵⁸ Men när konsumenten utnyttjar krediten behöver hen vanligtvis betala en ränta.⁵⁹ Varje månad betalar låntagaren ränta eller så läggs räntan på krediten. Krediten löper så

⁵⁶ Det finns betalningskonstruktioner när konsumenten kan samla flera fakturor och betala dessa vid ett tillfälle. Betalning med kreditkort liknar i ännu högre grad sådana fakturalösningar.

⁵⁷ Vissa kreditkort har ingen grundavgift (årsavgifter), medan andra kreditkort har en avgift. Vi har bortsett från sådan avgift i kartläggningen.

⁵⁸ Vissa långgivare tar ut en årlig avgift för kontokrediter och andra långgivare gör det inte. Vi har bortsett från sådan avgift i kartläggningen och därför även i beräkningarna.

⁵⁹ Det finns vissa långgivare som tar ut en fast avgift för kreditutrymmet i stället för ränta. Den avgiften beror ibland på kreditutrymmets storlek,

länge den utnyttjas, det vill säga tills saldot på kontot är positivt. På samma sätt som för fakturor och kortkrediter kan kontokrediter leda till skulder hos inkassobolag eller hos Kronofogden.

I FI:s stickprov från 2021 ingick cirka 206 000 låntagare med fakturor, 78 000 med konverterade delbetalningar, 8 000 med kortkrediter och 10 500 med kontokrediter. Av samtliga fakturor blev cirka en av tio kostnadsbärande. År 2021 utnyttjade mellan var femte och varannan kund med ett kreditkort – beroende på vilket bolag som ställt ut kortkrediten – krediten och betalade ränta. Motsvarande andel för de med kontokrediter varierade bland bolagen mellan några enstaka procent upp till runt 20 procent. De allra flesta fakturorna kommer från säljfinansieringsbolag. Resten av fakturorna kommer från nischbanker. Det är i huvudsak kortbolag och nischbanker som erbjuder kortkrediter. Kontokrediter är vanligast hos nischbanker och säljfinansieringsbolag. Storbankerna står för 1 procent av antalet kontokrediter, men för 17 procent mätt i kronor. Det betyder att kontokrediter från storbankerna ofta är stora.

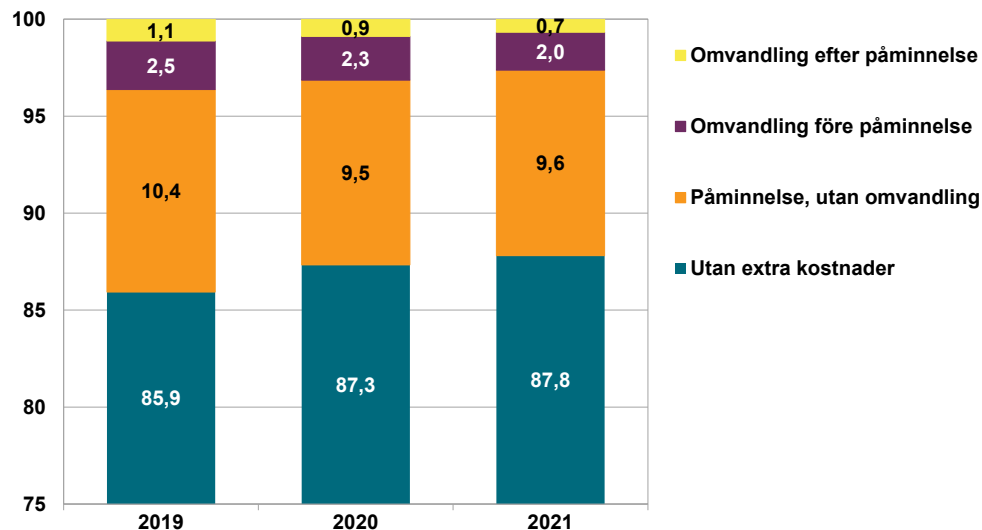
Fördjupning – Fakturor är ett betalningsmedel som kan medföra extra kostnader

År 2021 betalade nästan 88 procent av konsumenterna i stickprovet sina fakturor utan att få extra kostnader (se diagram 32).⁶⁰ Det är 2 procentenheter fler än 2019 och 0,5 procentenheter fler än 2020. De flesta som betalade extra kostnader för sin faktura 2021 gjorde det på grund av påminnelseavgifter. Nästan var tionde faktura fick en sådan avgift utan att senare omvandlas till ett lån. För resterande fakturor, nästan 3 procent, valde konsumenten – och bolaget beviljade – att omvandla fakturan till lån. Majoriteten av de som omvandlade sin faktura gjorde det innan de fick en betalningspåminnelse. Fakturabetalningarna skiljer sig mellan olika långgivare. Det är en något större andel män som betalar sina fakturor utan att få extra kostnader (se diagram 33).

⁶⁰ Andelen är beräknad som ett oviktat genomsnitt av säljfinansieringsbolagen samtliga fakturor under 2020. Dessa data skiljer sig alltså från de som ingår i kartläggningens stickprov. Oviktat genomsnitt betyder Det betyder att alla bolag väger lika mycket i beräkningen oavsett hur många fakturor de har gett.

32. Andel fakturor som omvandlas, före eller efter betalningspåminnelse, eller får en betalningspåminnelse, vid olika år.

Procent

Källa: FI.

Anm.: Diagrammet visar oviktade genomsnitt från säljfinansieringsbolagen i kartläggningen.

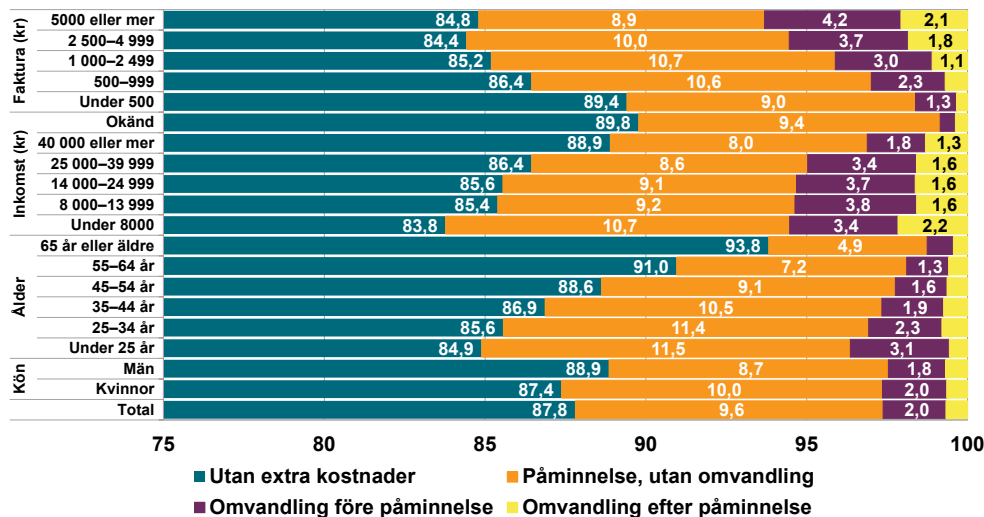
De yngsta fakturatagarna (under 25 år) och de med lägst inkomst (under 8 000 kronor i månaden före skatt) har minst andel som betalar sina fakturor i tid (se diagram 33). Det är mindre vanligt att äldre omvandlar sina fakturor eller får påminnelser. Bland de äldsta fakturatagarna är det 9 procentenheter fler som betalar sin faktura utan påminnelser och omvandling än bland de yngsta.

Skillnaden mellan olika inkomstgrupper är mindre än skillnaden mellan åldersgrupper. Bland de som har en inkomst på under 40 000 kronor omvandlar runt 5 procent av konsumenterna sina fakturor till lån. Cirka 3 procent av de med en inkomst på över 40 000 kronor omvandlar fakturor till lån.

Nästan 11 procent av de med lägst inkomst får betalningspåminnelser (utan att omvandla). Bland låntagare med en inkomst på över 8 000 kronor får mellan 8 och 9 procent påminnelser. Fakturans storlek påverkar också betalningarna. Drygt 10 procent av de små fakturorna (under 500 kronor) medför extra kostnader för konsumenten. Det gäller såväl påminnelser (9 procent) som omvandling (1,6 procent). Det är ungefär lika vanligt att fakturor på över 5 000 kronor får påminnelser, men det är betydligt vanligare att konsumenten väljer att omvandla större fakturor till lån. Drygt 6 procent gjorde det enligt stickprovet..

33. Andel fakturor som omvandlas, före eller efter betalningspåminnelse, eller får en betalningspåminnelse – uppdelade på låntagare

Procent

Källa: FI.

Anm.: Diagrammet visar oviktade genomsnitt från säljfinansieringsbolag.

Sammantaget visar uppdelningen av fakturor att de allra flesta betalas i tid och att extra kostnader för låntagaren därmed undviks. Det är vanligare att unga och låginkomsttagare väljer att omvandla fakturor till lån, och det gäller ofta lite större fakturor. Dessa grupper väljer ofta att omvandla innan de får en betalningspåminnelse. En tolkning av det är att fakturatagaren har tidiga betalningsproblem och inser det.

Det är även större andelar bland yngre och låginkomsttagare som får betalningspåminnelser, utan att omvandla fakturan. Det spelar roll för den beräknade andelen fakturatagare som får betalningsproblem om vi utgår från att en faktura är ett betalningsmedel innan den har inneburit extra kostnader, och då blir ett lån, eller om vi ser fakturan som ett lån redan vid köptillfället. Cirka 0,3 procent av de som lånar (delbetalning eller faktura med extra kostnader) får senare en skuld hos Kronofogden.⁶¹ Om vi beaktar samtliga fakturor (även de som inte har inneburit extra kostnader) och delbetalningar, blir den motsvarande andelen lägre. Men det kan även vara så att konsumenter tar lån för att betala sina fakturor. Dessa lån, som över tid kan bli stora, kan leda till en skuld hos Kronofogden.

Fakturor och delbetalningar är oftast små

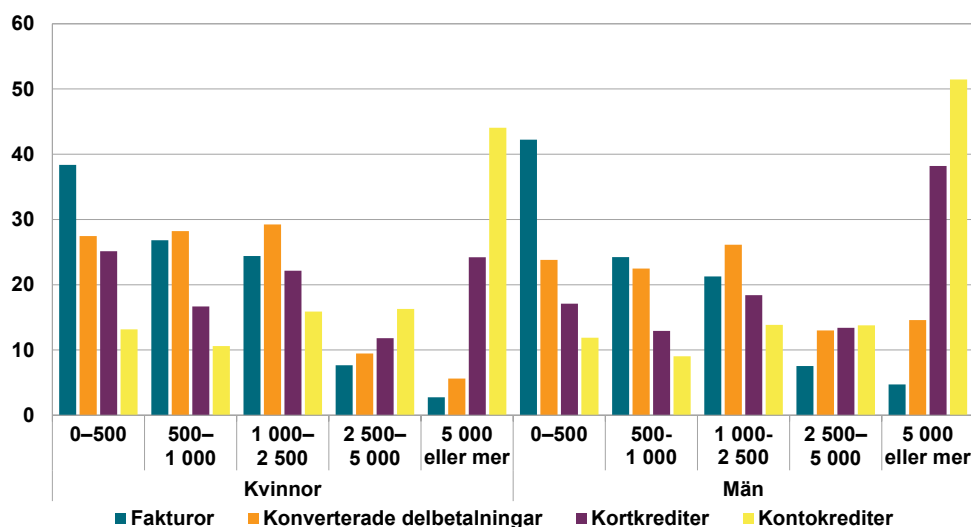
De flesta lån som hade sitt ursprung i en betalning var små. Det gäller både bland kvinnor och män (se diagram 34) och i synnerhet fakturor och konverterade delbetalningar, där 65 respektive 56 procent var på mindre belopp än

⁶¹ Andersson, K.M. och M. Üye (2022), "Lån och betalningsproblem bland kvinnor och män", FI-analys 38, Finansinspektionen.

1 000 kronor.⁶² För dessa lånetyper var ytterst få större än 5 000 kronor. Kontokrediter var ofta större och kortkrediter var de största bland dessa lånetyper. Runt hälften av kort- och kontokrediterna var större än 5 000 kronor. Var tionde kortkredit var större än 37 000 kronor och var tionde kontokredit var större än 22 000 kronor. Storleksmässigt fördelar sig lånen relativt lika bland kvinnor och män. Både kvinnor och män hade små kostnadsbärande fakturor och större kort- och kontokrediter.

34. Lånestorlek uppdelad på låntyp, storlek (kronor) och kön

Procent

Källa: FI

Anm. De olika färgerna (lånetyper) summerar till 100 för kvinnor och 100 för män.

Nya fakturor trots inkassokrav i närtid

Det var ovanligt att fakturatagare hade en betalningsanmärkning – endast 200 av 206 000 med nya kostnadsbärande fakturor hade det. Andelen som har haft inkassoärenden var högre. Drygt 5 procent av de nya fakturatagarna hade ett eller flera tidigare ärenden.⁶³ Sett till alla fakturatagare fanns ingen tydlig könsskillnad i andelen som har haft inkassoärenden hos långgivaren. Men för både män och kvinnor var andelen som högst i gruppen fakturatagare med en inkomst på under

⁶² Många konsumenter har tagit flera fakturor under stickprovsperioden. Våra beräkningar avser låntagare och inte lån. Till exempel gör vi ingen skillnad på de som tagit två fakturor på 500 kronor och de som tagit en faktura på 1 000 kronor. Analysen blir densamma. Det kan vara intressant att studera de som tar många fakturor under tiodagarsperioden, men det gör vi inte här.

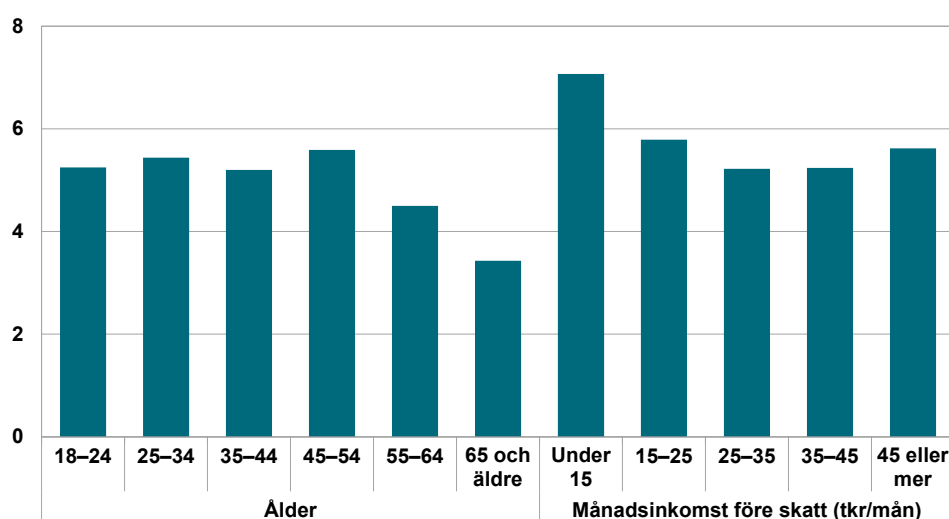
⁶³ Denna analys ger en mest rättvisande bild för fakturor eftersom det ofta finns endast en fakturagivare vid varje givet köp av en vara eller tjänst. När en konsument som har ett pågående inkassoärende vill ha ett nytt blancolån kan hen välja bland många långgivare (och undvika den långgivare som hanterar det pågående ärendet). Ett kreditregister tar bort den möjligheten.

15 000 kronor per månad före skatt (se diagram 35). Där hade 6,6 procent av kvinnorna och 8,5 procent av männen ett eller flera inkassoärenden.

Det tidigare inkassoärendet kan ha gällt en obetald faktura eller någon annan typ av lån (hos samma långivare). I kartläggningen 2018 hade 18,5 procent av fakturatagarna minst ett tidigare inkassoärende när fakturan i stickprovet togs. Det finns flera möjliga förklaringar till att andelen har minskat kraftigt sedan 2018. En orsak kan vara ändrade rutiner hos långivarna och att inkassokrav skickas i ett senare skede än tidigare. En annan förklaring kan vara förlängda löptider för fakturor, vilket har lett till att fakturatagaren har längre tid på sig att betala sin faktura i tid. Vi finner även att det förekommer att konsumenter med tidigare inkassokrav blir beviljade nya delbetalningar. Men det är inte lika vanligt som bland fakturatagare.

35. Låntagare som haft inkassokrav inom 6 månader innan nya fakturan, uppdelade på ålder och inkomst

Procent

Källa: FI.

Alla grupper av låntagare använder fakturor samt kort- och kontokrediter

Kvinnor stod för nästan två tredjedelar av alla kostnadsbärande fakturor 2021. Det är en något större andel än 2020 och 2019. Bland utnyttjade kontokrediter var knappt 6 av 10 låntagare kvinnor 2021. Både hos nischbanker och säljfinansbolagen var en majoritet av låntagarna kvinnor. Men hos storbankerna var en stor majoritet män. Bland kortkrediter var könsfördelningen den omvända jämfört med den bland utnyttjade kontokrediter. Där var knappt 6 av 10 låntagare män, vilket gäller oavsett långivargrupp.

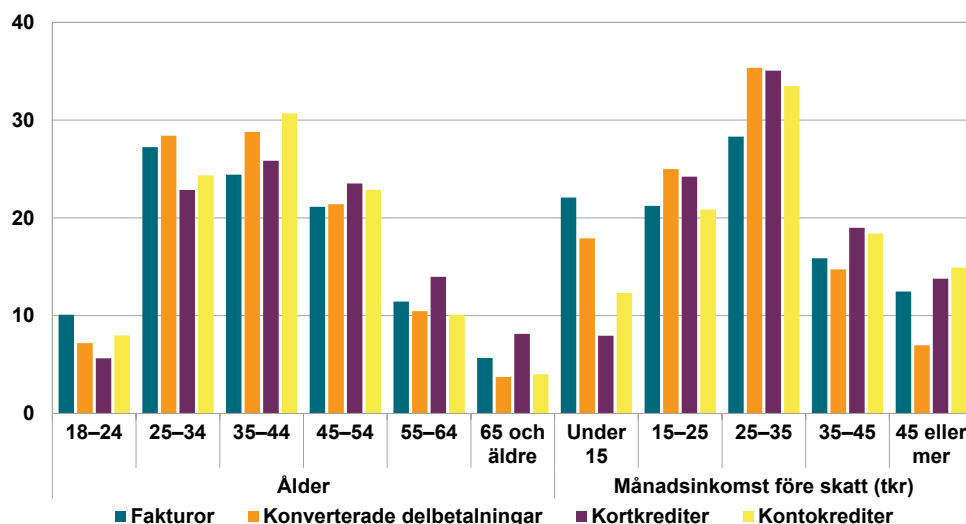
Alla ålders- och inkomstgrupper använder lån med ursprung i en betalning. De olika ålders- och inkomstgrupperna använder dessutom de olika lånetyperna (se diagram 36) på ett relativt likartat sätt. Men det finns vissa skillnader.

Åldersgruppen 18–24 år har en större andel fakturor än övriga lånetyper. De äldre använder en större andel kortkrediter än fakturor, delbetalningar och kontokrediter. Konsumenterna med lägst inkomster har en större andel fakturor än delbetalningar samt kort- och kontokrediter. De med högre inkomster har samtidigt en betydligt större andel kort- och kontokrediter än fakturor, och särskilt delbetalningar.

Dessa skillnader mellan olika inkomstgrupper kan bero på hur omfattande kreditprövning som långgivarna gör. Fakturor är i regel undantagna från kravet på kreditprövning, vilket kan förklara varför fakturor i hög utsträckning används av de med låg inkomst. Kreditprövningen är ofta mer omfattande för kortkrediter. Det kan bidra till att andelen kortkrediter bland de med hög inkomst är högre, än till exempel konverterade delbetalningar, i den inkomstgruppen.

36. Låntagare uppdelade på ålder och inkomst

Procent

Källa: FI.

Anm.: De olika färgerna (lånetyper) summerar till 100 för åldersgrupperna och 100 för inkomstgrupperna.

Lånetyperna belastar låntagarens ekonomi på olika sätt

Trots att fakturor, konverterade delbetalningar, kort- och kontokrediter ofta är små lån kan de i vissa fall belastas låntagarens ekonomi relativt mycket. Det beror på att räntan ofta är hög för dessa lånetyper och att de är relativt vanliga bland personer med låg inkomst. Enskilda fakturor och tillfälligt utnyttjande av låneutrymmen belastar låntagarens ekonomi under en kort period. Däremot kan upprepad

konsumtion med kostnadsbärande fakturor, eller där låntagaren skjuter kort- eller kontokrediter framför sig, medföra att låntagaren långvarigt binder upp delar av sin framtida inkomst.

Konverterade delbetalningar samt kort- och kontokrediter har i regel en relativt hög ränta. Den nominella räntan var cirka 14 procent i median för kontokrediterna delbetalningarna 2021 (se tabell 9).⁶⁴ Medianräntan för delbetalningarna och kortkrediterna var 20 procent. Den effektiva räntan var mellan 20 och 30 procent för dessa lånetyper i medianerna. De kostnadsbärande fakturorna hade i regel ingen ränta, utan kostnaden bestod i huvudsak av påminnelseavgifter och inkassokrav.

Fakturor har oftast löptider som är kortare än en månad. Därför motsvarar betalningarna i hög utsträckning hela fakturabeloppet – den faktiska medianbetalningen i kartläggningen motsvarade 80 procent av storleken på medianfakturan (se tabell 9).

Tabell 9. Kostnader uppdelade på lånetyp

Kronor och procent

		Fakturor	Konverterade delbetalningar	Kortkrediter	Kontokrediter
Storlek	Median	649	945	1 771	4 652
	p90	2 671	4 497	21 810	37 275
Ränta (nominell)	Median	0	19,9	19,75	14,3
	p90	0	19,9	19,9	17,4
Ränta (effektiv)	Median	0	29,22	29,27	19,87
	p90	4,78	29,38	29,27	25,66
Betalning (annuitet)	Median	618	98	438	134
	p90	2 616	576	3 237	2 001
LBK (annuitet)	Median	4,1	0,5	2,0	2,0
	p90	22,0	3,6	14,3	19,2

Källa: FI.

Anm.: Betalning är månadsbetalning vid annuitet. LBK är lånebetalningskvot, vilken beräknas som lånebetalning (ränta och amortering) delat med inkomst efter skatt.

Delbetalningar samt kort- och kontokrediter hade en låg avtalad återbetalningstakt. Den avtalade återbetalningen är ofta ett minsta belopp som låntagaren ska betala varje månad. Medianbetalningen på en konverterad delbetalning var 100 kronor trots att medianlånet var nästan 1 000 kronor. För den 90:e percentilen var

⁶⁴ Räntan är uttryckt som årlig procentuell betalning. I praktiken är löptiden troligen betydligt kortare än ett år i många fall.

delbetalningen nästan 600 kronor och lånet 4 500 kronor. Både medianen och den 90:e percentilen indikerar en löptid på 10 månader.

Många låntagare betalar förmodligen av sina lån snabbare än den avtalade takten. Men det finns låntagare som väljer lång löptid för att de har svårigheter att betala. Eller så har de valt delbetalningar under lång tid för att undvika betalningsproblem. Även kort- och kontokrediter hade avtalade månadsbetalningar på runt 5 procent av lånets storlek. Det gäller både medianlånet och den 90:e percentilen. De som väljer den avtalade återbetalningstakten utnyttjar sin kredit under relativt lång tid. De låga månadsbetalningarna gör att totalkostnaden för lånen blir relativt stor, trots att det rör sig om små lån. De som betalar i en snabbare takt får en lägre total kostnad, men då belastar lånet låntagarens ekonomi betydligt mer under den kortare perioden.

Eftersom dessa låntyper ofta är små, och månadsbetalningarna ännu mindre, belastar de låntagarens ekonomi relativt lite i de flesta fall. Medianlåntagaren betalar upp till några enstaka procent av sin inkomst efter skatt på konverterade delbetalningar, kort- och kontokrediter (se lånebetalningskvoter i tabell 9). Var tionde av de som har en kort- eller kontokredit betalar mer än 14 respektive 19 procent eller mer av sin inkomst. Fakturor belastar låntagarens ekonomi mer. Det beror på att det inte går att dela upp betalningarna av dem och att de som hade kostnadsbärande fakturor ofta hade låg inkomst. Medianlåntagaren betalade 4 procent av sin inkomst och var tionde låntagare betalade mer än en femtedel av sin inkomst på sådana fakturor.

Vanligare med inkassokrav bland kostnadsbärande fakturor

På samma sätt som för övriga låntyper kan lån med ursprung i betalningar leda till betalningsproblem. FI har i tidigare analyser delat in betalningsproblem efter allvarlighetsgrad.⁶⁵ Vi studerar om lånet har lett till betalningspåminnelser eller inkassokrav inom lånets första 8 månader.⁶⁶

Nästan 9 procent av alla låntagare med en ny kostnadsbärande faktura 2021 fick inkassokrav inom 8 månader (se tabell 10). Det var ungefär samma andel som 2020 och 2019. Det är en större andel än bland övriga lån som har sitt ursprung i en betalning, vilket kan bero på att övriga lån medger en lägre månadsbetalning som är lättare att betala på kort sikt. En ytterligare förklaring till detta kan vara att alla fakturor som ingår i stickprovet redan har fått betalningspåminnelser och därför har en större sannolikhet att också få inkassokrav än övriga låntyper.

⁶⁵ Se Andersson, K.M., m.fl. (2021), "Lån, betalningsproblem och skuld hos Kronofogden", *FI-analys* 32, Finansinspektionen.

⁶⁶ För kort- och kontokrediter är ledtiden 10 månader.

Det var en större andel män som fick inkassokrav – 11 procent – jämfört med kvinnor – 7 procent. Vidare är andelarna med inkassokrav större för fakturor på under 500 kronor och fakturor på över 5 000 kronor. Att små fakturor oftare leder till inkassokrav kan bero på att de ofta tas av yngre personer och personer med låg inkomst. Båda dessa grupper förekommer oftare i gruppen låntagare som får betalningsproblem.⁶⁷ Skälet till att de största fakturorna också leder till inkassokrav i större utsträckning kan vara att de belastar låntagarens inkomst mer. I likhet med fakturor är det en större andel män som får inkassokrav bland de övriga lånetyperna, men skillnaderna är mindre än bland fakturatagare.

Tabell 10. Andel låntagare med inkassokrav

Procent

		Fakturor	Konverterade delbetalningar	Kortkrediter	Kontokrediter
Kön	Kvinnor	7,3	1,3	3,0	5,5
	Män	11,1	2,0	4,0	6,5
Storlek (kronor)	0–500	10,4	1,5	2,6	4,7
	500–1 000	7,3	1,3	5,3	5,7
	1 000–2 500	7,3	1,3	4,9	5,7
	2 500–5 000	7,1	1,9	3,3	7,1
	5 000 eller mer	8,7	2,6	3,2	6,6
	Total		8,6	1,5	3,6

Källa: FI.

Unga och låginkomsttagare får oftare inkassokrav

Det är större andelar som får inkassokrav bland unga låntagare och låntagare med låg inkomst. Men det finns skillnader mellan olika typer av lån med ursprung i betalningar. Sett över alla fyra lånetyperna fick nästan 10 procent av de yngsta låntagarna (18–24 år) inkassokrav. Andelen med inkasso sjunker sedan med åldern. Att unga är överrepresenterade beror antagligen främst på två faktorer. Den första faktorn är att unga i regel har lägre inkomst. Den andra faktorn är att äldre som i grunden har sämre återbetalningsförmåga har haft längre tid på sig att visa det. Det kan medföra att de i samma utsträckning inte får olika typer av lån.

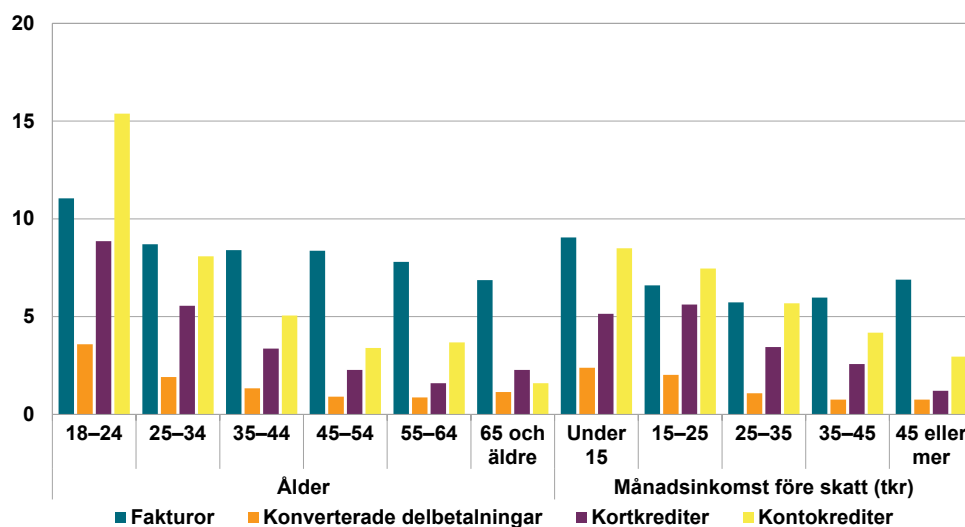
Det är störst andel inkassokrav i den lägsta inkomstgruppen. Cirka 7 procent av de som har en månadsinkomst före skatt under 15 000 kronor fick inkassokrav. Bland de med högre inkomst fick 4–5 procent inkassokrav. Störst andel med inkassokrav bland unga och låginkomsttagare visar sig även uppdelat på lånetyper (se diagram 37). Men sedan upphör de generella likheterna. Andelen fakturatagare med

⁶⁷ Se Andersson, K.M., och G. Förster (2021), ”Varför får vissa konsumtionslåntagare betalningsproblem?”, *FI-analys* 29, Finansinspektionen.

inkassokrav är relativt jämnt fördelad över både ålders- och inkomstgrupper, medan andelarna sjunker tydligt med ökad ålder och inkomst för de tre övriga lånetyperna. En delförklaring till detta kan vara att alla fakturor i stickprovet redan har fått betalningspåminnelser, oavsett ålder eller inkomst, och därför har högre sannolikhet att även få inkassokrav.

37. Andel låntagare som fått inkassokrav efter 8 månader, uppdelade på ålder, inkomst och lånetyp

Procent

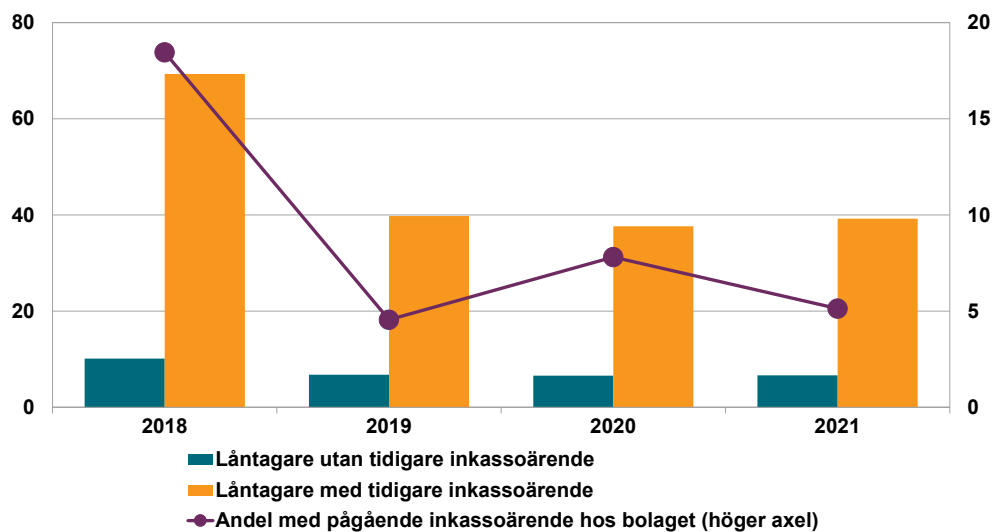
Källa: FI

Fakturatagare som haft inkassoärenden får ofta nya inkassokrav

Kartläggningen ger information om huruvida låntagarna hade betalningsanmärkningar eller hade fått inkassokrav inom sex månader innan de tog det nya lånet. De fakturatagare som redan hade haft ett inkassoärende när de fick fakturan i stickprovet var sedan tydligt överrepresenterade bland de låntagare som också fick ett inkassokrav för den nya fakturan (se diagram 38). År 2021 var det nära sex gånger vanligare att fakturan, (eller fakturorna), i stickprovet ledde till ett inkassokrav inom fem månader. År 2021 fick 4 av 10 fakturatagare med tidigare inkassoärenden också ett inkassokrav för fakturan i stickprovet inom fem månader. Motsvarande andel bland fakturatagare utan inkassoärenden inom fem månader före den nya fakturan var knappt 7 procent.

38. Fakturatagare med nytt inkassokrav inom 5 månader, uppdelade i tidigare inkassoärende hos bolaget när den nya fakturan togs

Procent, Procent

Källa: FI.

Anm.: Diagrammet visar andelen fakturatagare som fick ett inkassokrav för den nya fakturan i kartläggningen inom fem månader uppdelade efter om fakturatagare hade haft ett tidigare inkassoärende hos bolaget när fakturan/fakturorna i kartläggningen togs. Linjen visar andelen fakturatagare som hade ett tidigare inkassoärende hos bolaget när fakturan i kartläggningen togs.

Låntagare med underskott vid olika ekonomiska scenarier

Många låntagare som tar nya blacolån har eller kan få underskott mellan inkomster och utgifter. Utifrån Riksbankens prognos för inflation och styrränta får mer än var fjärde låntagare underskott i början av 2023. Om inflationen biter sig fast och Riksbanken tvingas höja räntan mer än i prognosen får mer än var tredje låntagare underskott 2024.

Vi använder scenarier för att bedöma sårbarhet hos låntagare

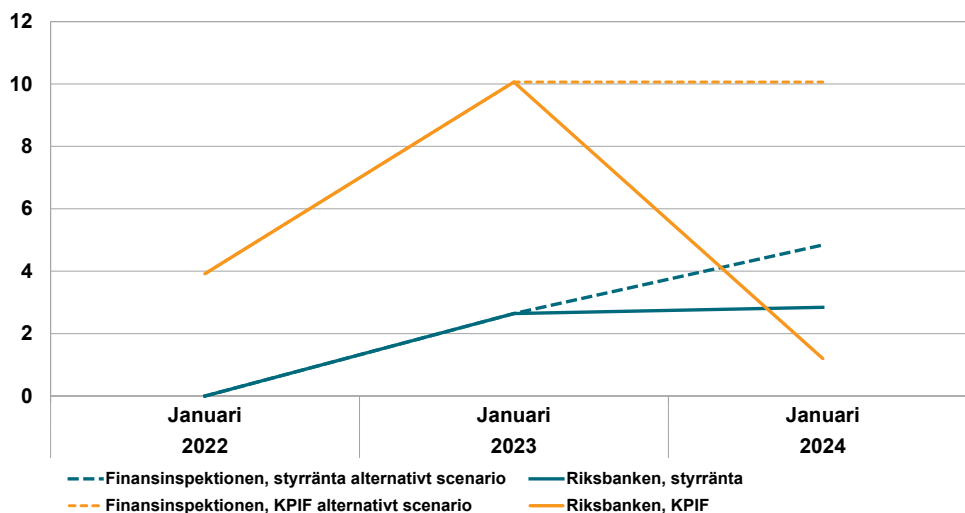
Låntagare med underskott eller små överskott i en kassaflödesberäkning (inkomst minus utgifter) har en förhöjd sannolikhet att få betalningsproblem.⁶⁸ Ett lån som blir beviljat trots underskott kan därför vara ett tecken på brister i kreditprövningen. Men det kan också finnas uppgifter om kundens ekonomi som inte ingår i kartläggningen. Till exempel kan låntagaren ha ett sparande som hen kan använda om de ekonomiska förutsättningarna försämras. Dessutom kan låntagare ha inkomster utöver de som de har rapporterat in eller utgifter som avviker från de som används i beräkningarna. Men våra beräkningar av underskott ger en indikation på hur stor andel låntagare som har eller kan komma att få någon form av betalningsproblem.

För att bedöma hur sårbara låntagare med nya blacolån är har vi analyserat deras kassaflöden i två olika ekonomiska utvecklingar (scenarier). Vi räknar på hur nya låntagare klarar sina lånebetalningar (räntebetalningar, med och utan ränteavdrag, och amorteringar) under de kommande två åren. I det första scenariot (bas) utgår vi från Riksbankens prognos för inflation och styrränta (se diagram 39). Och i det andra scenariot (alternativ) utgår vi från att inflationen håller sig kvar på samma nivå som idag och att Riksbanken höjer styrräntan mer än prognosen det sista året. Vi antar, för enkelhets skull, att låntagarna i stickprovet tog sina lån under de ekonomiska förutsättningar som gällde i januari 2022.⁶⁹

⁶⁸ Se Andersson, M.K. och G. Förster (2021), ”Varför får vissa konsumtionslåntagare betalningsproblem?”, FI-analys 29.

⁶⁹ Det finns skillnader mellan de som lånade i maj 2021 (kartläggningen) och i januari 2022. Men dessa skillnader är troligtvis små eftersom inflation och räntehöjningar kom senare än i januari.

39. Två olika scenarier för att bedöma motståndskraften hos låntagare Procent

Källa: FI och Riksbanken.

Anm.: De heldragna linjerna är utfallen och prognoserna enligt Riksbankens penningpolitiska rapport från november 2022. De streckade linjerna är Finansinspektionens alternativa scenario.

Vi bedömer låntagarnas sårbarhet i varje scenario genom en förenklad beräkning av deras kassaflöde som utgår från låntagarnas inkomst efter skatt.⁷⁰ Från inkomsten drar vi sedan bort schabloner för levnads- och boendekostnader samt lånebetalningar för befintliga och nya lån. Vi har använt Kronofogdens normalbelopp som schabloner.⁷¹ Normalbeloppen, som kan tolkas som existensminimum, är lägre än Konsumentverkets och bolånebankernas schabloner. För de låntagarna där vi inte har information om de befintliga lånen har vi genererat dessa uppgifter med statistiska metoder.⁷²

I scenarierna skriver vi fram schablonerna för levnadskostnader med konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) och räntan på befintliga och nya lån med lika mycket som Riksbanken höjer styrräntan. Vi tar även hänsyn till amorteringar, vilket innebär att lånen minskar över tid. Eftersom vissa lån hinner bli helt återbetalda bortser vi från lån med kortare löptid än 48 månader. För att kunna analysera de som tar små lån med kort löptid antar vi att dessa låntagare ser exakt ut som de låntagare i kartläggningen som hade en löptid på det nya lånet på 1

⁷⁰ Se kapitlet om långgivarnas kreditprövning.

⁷¹ Dessa ligger till grund för löneutmätning och skuldsanering.

⁷² Se Andersson, M.K. och G. Förster (2021), "Varför får vissa konsumtionslåntagare betalningsproblem?", FI-analys 29.

år eller kortare. Det betyder att identiska låntagare med korta löptider dyker upp varje år.⁷³ Vi har alltså delat in låntagarna i tre grupper baserat på löptid:

1. Löptid på under ett år. Dessa låntagare kommer in varje år och ser likadana ut.
2. Löptid på mellan ett och fyra år. Dessa låntagare bortser vi från eftersom de har amorterat bort minst hälften av det nya lånet.
3. Löptid på över fyra år. Dessa amorterar ned sina lån i scenarierna.

Samtliga låntagare i stickprovet får en löneökning på 2,4 procent under 2022 och 3,5 procent under 2023 (i båda scenarierna). Efter en bearbetning har vi cirka 17 000 låntagare med nya blancolån.

En av fem låntagare hade underskott i utgångsläget

Nästan 20 procent av låntagarna hade underskott i KALP-beräkningen i utgångsläget 2022 (se diagram 40). Och ytterligare 27 procent hade mindre än 5 000 kronor i överskott varje månad. Det visar att många konsumenter med nya blancolån har små marginaler, vilket tyder på brister i kreditprövningen.⁷⁴ År 2023 ökar andelen med underskott till 28 procent. Eftersom lönerna ökar mer än priserna, i basscenariot, under 2023 och många låntagare har amorterat bort en stor del av sina lån är det en något lägre andel som får underskott i januari 2024 – 23 procent. Men om priserna ökar mer än i Riksbankens prognos kommer nästan 35 procent av låntagarna att få underskott 2024.

Det är ungefär en av tre låntagare som har större överskott än 10 000 kronor per månad alla år i båda scenarierna. De har motståndskraft mot den sämre ekonomiska utvecklingen. Men de kan ändå behöva anpassa sin konsumtion efter det höjda kostnaderna. Om arbetslösheten ökar, på grund av en eventuell lågkonjunktur, kommer fler låntagare att få underskott.⁷⁵

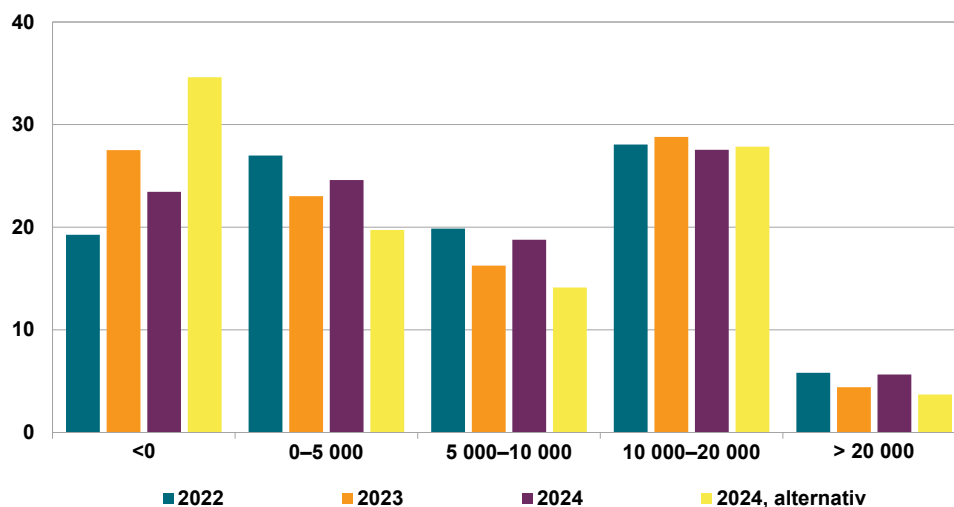
⁷³ Det är ett mycket starkt antagande, eftersom det är troligt att utlåningen kommer att påverka mycket av den ekonomiska utvecklingen 2022–2024.

⁷⁴ Det gäller i synnerhet eftersom vi antar låga schabloner för levnadskostnader.

⁷⁵ Se Svenska konsumtionslån 2021, Finansinspektionen.

40. Fördelning av KALP-överskott i olika scenarier

Procent

Källa: FI.

Anm.: Respektive färg summerar till 100 procent.

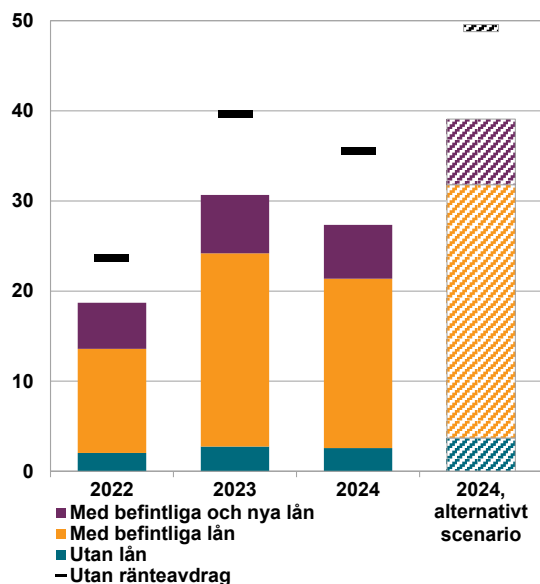
Befintliga lån är ofta orsaken till underskott

Vi kan dela upp låntagarna med underskott i tre olika grupper: de som hade underskott på grund av levnadskostnader, underskott på grund av befintliga lån och de som hade underskott på grund av det nya lånet. Var fjärde av de med underskott hade det redan före betalningar på nya och befintliga lån.⁷⁶ Det finns skillnader mellan de som hade ett bolån sedan tidigare och de som inte har ett bolån. Drygt 2 procent av låntagarna med bolån hade inte tillräckligt hög inkomst för att täcka de grundläggande levnadskostnaderna. Motsvarande andel för de utan bolån var ungefär 8 procent (se diagram 41 och 42).

⁷⁶ Det betyder att 5 procent av de nya låntagarna inte hade tillräckliga inkomster för att täcka de grundläggande levnadskostnaderna. Det motsvarar 2 procent av volymen blancolån.

41. Andel låntagare med bolån som har underskott i vår KALP-beräkning

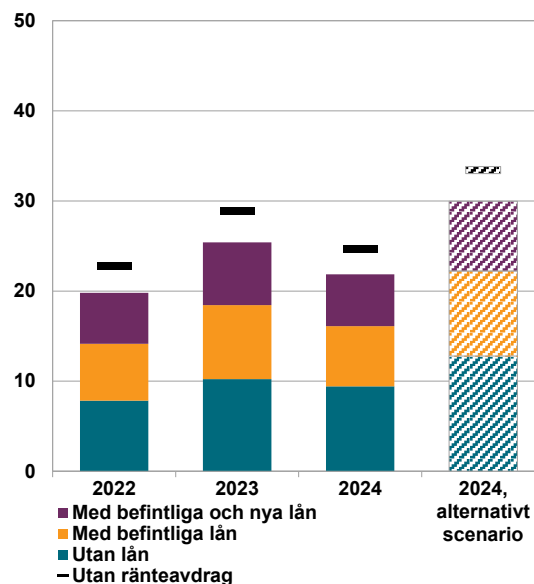
Procent

Källa: FI.

42. Andel låntagare utan bolån som har underskott i vår KALP-beräkning

Procent

Källa: FI.

När vi inkluderar lånebetalningar (inklusive ränteavdrag) för befintliga lån ökar andelen med underskott, både för de med och utan bolån, till cirka 14 procent. Dessa låntagare hade, enligt vår förenklade beräkning, ett underskott innan de blev beviljade det nya lånet. Det tyder på att kreditprövningen i många fall inte är tillräcklig. Sammantaget visar beräkningarna att befintliga lån ofta är orsaken till att låntagare får underskott.

Fler får underskott 2023 och 2024

År 2023 ökar andelen låntagare med underskott till drygt 30 procent för de som även har bolån och till cirka 25 procent för de som inte har bolån. Av dessa får 1 respektive 3 procentenheter underskott på grund av inflationen. Det beror på att den ökade inkomsten inte täcker de ökade priserna. Men de flesta som får underskott 2023 får det på grund av högre ränta på nya och, i synnerhet, befintliga lån.

År 2024 går inflationen ner i huvudscenariot, medan räntan är kvar på samma nivå som 2023. Det betyder att något färre låntagare får underskott 2024. Det är fortfarande en större andel bland de som har bolån som får underskott. Det beror på att räntehöjningen påverkar kassaflödet mer för de med bolån än för de som inte har bolån.

I scenariot där vi antar att inflationen fortsätter att vara hög och styrräntan blir högre får fler låntagare underskott än i basscenariot. Andelen låntagare med

underskott är ungefär 12 och 8 procentenheter högre för de med bolån respektive inga bolån jämfört med basscenariot.

Fler får underskott utan ränteavdrag

Om vi antar att ingen av låntagarna jämkar, och att de därför får ta del av ränteavdraget först i efterhand, ökar andelen låntagare med underskott. Ökningen är ungefär 5 respektive 3 procentenheter för de med bolån respektive de utan bolån i utgångsläget.

Andelen låntagare som skulle få underskott om de inte löpande utnyttjar ränteavdraget ökar även i våra scenarier, vilket beror på den högre räntan och den ökade storleken på avdraget. I vårt alternativa scenario är andelen med underskott för låntagarna med bolån nästan 10 procentenheter större om de inte skulle ta del av ränteavdraget löpande. Det är inte lika stora skillnader för de låntagare som inte har bolån, eftersom de inte påverkas lika mycket av de högre räntorna. Andelen underskott är ungefär 3,0–3,5 procentenheter högre för samtliga år och scenarion.

Små skillnader i andelen underskott för olika grupper

Vi kan även dela upp låntagare med underskott i olika grupper. Uppdelningen visar att kvinnor har en större andel underskott än män efter lånebetalningar.⁷⁷

Anledningen till detta att männen i stickprovet har en högre inkomst än kvinnorna. Och även om män har lite större befintliga och nya lån så kompenserar den högre lönen lånebetalningarna. Delar vi i stället upp andelen med underskott på löptiden och storleken på lånet ser vi inga tydliga skillnader. Andelen med underskott är ungefär densamma för samtliga löptider. För lånestorleken är det de små och de stora lånen som har störst andel underskott. De låntagare som tar små lån har oftast en lägre inkomst än de som tar större lån. Och de som tar stora lån har större lånebetalningar.

Om vi analyserar andelen underskott uppdelat på vilket bolag låntagarna har fått det nya lånet från ser vi att lägst andel med underskott har de som lånat av storbankerna. Låntagare med lån från konsumentkreditinstitut har högst andel med underskott. Övriga långgivargrupper har ungefär lika stor andel låntagare med underskott.

⁷⁷ Ungefär 8 procent av hushållen i scenariot har en medlåntagare. För de lån där det finns en medlåntagare är huvudlåntagaren en man i 60 procent av fallen.

Tabell 11. Andel låntagare med underskott uppdelat på olika grupper

Procent

		2022	2023	2024	2024, alternativt scenario
Kön	Kvinna	24,81	33,82	30,00	40,47
	Man	15,23	23,22	20,07	29,23
Löptid (år)	0–1	21,23	29,30	27,93	36,59
	4–6	17,83	25,89	22,50	31,31
	6–9	19,52	27,44	23,80	33,57
	10 eller mer	19,18	28,20	24,01	34,59
Storlek på lån (tusentals kronor)	0–5	20,02	27,99	26,51	34,98
	5–10	29,29	38,59	36,67	45,96
	10–50	21,02	29,26	26,04	35,98
	50–100	13,80	21,73	18,26	27,84
	100–250	16,74	24,68	21,04	30,04
	250–500	22,76	33,59	27,70	40,00
	500 eller mer	27,50	33,75	30,42	40,00
Långgivargrupp	SB	8,52	13,76	11,69	18,09
	NB	21,16	31,22	26,49	37,90
	KB	16,82	27,10	21,65	35,36
	SF	20,41	25,85	25,17	32,65
	KK	26,32	34,77	32,43	41,84

Källa: FI.

Anm.: Andelen underskott med befintliga och nya lån inklusive ränteavdrag